

सत्यान्नास्ति परो धर्मः

तमसो मा ज्योतिर्गमय

आध्यात्मिक आंतरदृष्टि प्रेरतुं पोषतुं अने प्रकुल्लावतुं सामायिक

ગુજરાત થિયોસોફિકલ ફેડરેશનનું મુખપત્ર

થિયોસોફિક જ્યોતિ

THEOSOPHIC JYOTI

Editor : Harshavadan M. Sheth

Year-8

April-2023

No. 71

અનુક્રમણિકા

1. આપણું કાર્ય જ આપણી પ્રેરણા
અને પ્રતિબદ્ધતા ! .....શ્રી હર્ષવદન શેઠ 3
2. ઘી હિડન સાર્થક ઓફ ઘી થીંગ્સ .....શ્રી ધવલ શેઠ 4
3. આવું બનવું આકસ્મિક હશે ? .....શ્રી સહદેવ ઠક્કર 7
4. જે. કૃષ્ણમૂર્તિ ભાગ-૧ સંસ્મરણ અને વ્યક્તિત્વ .. શ્રી હર્ષદ દવે 8
5. સ્વ. વીરાળેન સ્મૃતિ શિબિર –
વિશેષ અહેવાલ .....શ્રી ધવલ શેઠ 10
6. સંતરામ લોજ, નડિયાદના
ચાર્ટર એનાયત પ્રસંગે.....સુશ્રી મધુબેન મકવાણા 12
7. ધ્યાન .....શ્રીમતિ અનસુયાબેન દેસાઈ 13
8. થિયોસોફિકલ સોસાયટીનું ભાવી .....શ્રી સૂર્યકાન્ત ડી. પટેલ 16
9. ટી.ઓ.એસ. ગુજરાત રિજીયન અને
ટી.એસ. સુરતનો સંયુક્ત પ્રચાર કાર્યક્રમ .....શ્રી હિતેશ પટેલ 17
10. શાખા સમાચાર 19
11. આપણો પુસ્તક પ્રેમ .....શ્રી પ્રવિણ માંડલિયા 20

Price : Rs. 10/- • Yearly Subscription : Rs. 100/- (In India) • Published & Printed at : Ahmedabad

આ માસિકમાં પ્રગટ થતી માત્ર અધિકૃત જાહેરાતો માટે જ ગુ. થિ. ફેડરેશન જવાબદાર છે. – તંત્રી

થિયોસોફિકલ સોસાયટીના ત્રણ ઉદ્દેશો

- (૧) પ્રજા ધર્મ જ્ઞાતિ, જાતિ, વર્ણ કે રંગના ભેદભાવ રાખ્યા વિના માનવજાતિનું વિશ્વબંધુત્વનું એક કેન્દ્ર રચવું.
- (૨) તુલનાત્મક રીતે ધર્મ, તત્ત્વજ્ઞાન અને વિજ્ઞાનના અભ્યાસને સમગ્રતાની દ્રષ્ટિએ ઉત્તેજન આપવું.
- (૩) કુદરતના નહિ સમજાએલા નિયમોનું અને મનુષ્યમાં રહેલી સુષુપ્ત શક્તિઓનું સંશોધન કરવું.

ગુજરાત થિયોસોફિકલ ફેડરેશન

હરજીવન હેડ ક્વાર્ટર્સ, “હોમી હાઉસ” ૧૫૧૬, કૃષ્ણનગર, ભાવનગર-૩૬૪ ૦૦૧.

ફેડરેશન હોદ્દાઓ

પ્રમુખ : શ્રી હર્ષવદન એમ. શેઠ (રોહિત લોજ, અમદાવાદ)	મંત્રી : શ્રી છબીલદાસ કે. સોની (શ્રીરામ લોજ, હિમ્મતનગર)
ઉપપ્રમુખ : શ્રી નરસિંહભાઈ એ. ઠાકરીયા (શ્રી સનાતન લોજ, સુરત)	સહમંત્રી : શ્રી પ્રશાંતભાઈ કે. શાહ (શ્રી સનાતન લોજ, સુરત)
પ્રજાનયી : શ્રી રમેશચંદ્ર ડોલીઆ (અમદાવાદ લોજ)	

ફેડરેશન દ્વારા પ્રગટ થયેલાં પુસ્તકો મેળવવા માટે લખો.

બુક સ્ટોલ મેનેજર

શ્રી પ્રવિણભાઈ માંડલિયા
સી/૩૧૧, કેસરીયા હનુમાન રોડ,
એમ.જી.ટી. ટ્યુશન ક્લસ પાછળ,
શ્રી રામનગર, કાળિયાબીડ, ભાવનગર - ૩૬૪૦૦૨
મો. : ૯૪૨૬૧૬૪૫૫૭

ફેડરેશન મંત્રીનું સરનામું

ફેડરેશન કાર્ય અંગેનો કોઈપણ પત્રવ્યવહાર કરવા માટે

શ્રી છબીલદાસ કે. સોની

બી/૩, બોમ્બે સોસાયટી, ગાયત્રી મંદિર રોડ,
મહાવીરનગર, હિમ્મતનગર,
જી. સાબરકાંઠા, ગુજરાત - ૩૮૩ ૦૦૧
મો.નં. ૯૮૨૫૫ ૯૦૫૪૩
E-mail-cksoni1205@gmail.com

થિયોસોફિકલ સેવાસંઘ (T.O.S.)

અંગે પત્રવ્યવહાર
શ્રી હિતેષકુમાર કાંતિલાલ પટેલ
૨૦, પીનલ રો-હાઉસ, હની પાર્ક રોડ,
ભૂમી કોમ્પ્લેક્સ સામે, અડાજણ,
સુરત-૩૯૫૦૦૯
મો : ૯૧૪૧૭ ૭૭૨૩૬

“થિયોસોફિક જ્યોતિ” માટે જાહેરાતના દર

(એક વખત પ્રસિદ્ધ કરવા માટેના દર)

અંદરનું કવર પેજ ટાઈટલ પાનું નં.૩	રૂ.૧૫૦૦-૦૦
અંદરનું આખું પાનું	રૂ.૧૦૦૦-૦૦
અંદરનું અડધું પાનું	રૂ.૫૦૦-૦૦
સૌજન્ય પૃષ્ઠ	રૂ.૧૦૦-૦૦

ઉપરોક્ત જણાવેલ દાન, ભેટ કે જાહેરાતનાં નાણાં ‘જી.ટી.એફ. જ્યોતિ પ્રકાશન ફંડ’ એ નામે મનીઓર્ડર કે ડીમાન્ડ ડ્રાફ્ટથી તંત્રીશ્રીના સરનામે મોકલવા અથવા નીચે જણાવેલ બેન્ક એકાઉન્ટમાં જમા કરાવીને તંત્રીશ્રીને જાણ કરવી. જ્યોતિના ટપાલ સરનામાં તથા નિયમિત મળવા અંગેનો પત્રવ્યવહાર પણ નીચે જણાવેલ સરનામે કરવો :-

શ્રી હર્ષવદન એમ. શેઠ

‘શ્વેત પદ્મ’ ૯, અપૂર્વ બંગલોજ,
શારદા હાઈસ્કૂલ પાછળ, ભૂયંગદેવ પાસે, મેમનગર,
સોલા રોડ, અમદાવાદ - ૩૮૦૦૫૨.
મો. - ૯૮૨૪૦૭૩૬૭૮, ૯૦૧૬૨૨૪૮૨૫
E-mail-harshavadan_sheth@yahoo.co.uk

GTF Jyoti Prakashan Fund

Central Bank of India
(Sardarnagar Area Branch, Bhavnagar, 01360)
A/c. No. 1871957084
IFSC : CBIN0281360

નોંધ : આ અંકમાં પ્રસ્તુત થતાં લેખો સાથે તંત્રીશ્રી સહમત છે તેવી માન્યતા ધરાવવી નહીં.

આપણું કાર્ય જ આપણી પ્રેરણા અને પ્રતિબદ્ધતા ! સંપાદકીય

પ્રસ્તુતિ

શ્રી હર્ષવદન શેઠ
પ્રમુખ ગુજ. થિયો. ફેડ.

સમગ્ર ૨૦૨૨ નું વર્ષ આપણે થિયોસોફિક જ્યોતિના 'શતાબ્દિ વર્ષ' તરીકે ઉજવ્યું. 'થિયોસોફિક જ્યોતિ'નો ૧૦૧ માં વર્ષનો પ્રવેશ આપણા માટે કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરવાનો હતો. તેથી સંપાદકીયના દરેક પ્રકાશનમાં દર મહિને આપણે આપણી વચ્ચે હયાત, કર્મઠ, અનુગ્રહી, અભ્યાસુ તથા સફળ સભ્યોના જીવનને તેમના થિયોસોફિક કાર્યો દ્વારા વિવિધ સ્વરૂપે જાણવાની, સહભાગી થવાની તથા તેમના તરફ કૃતજ્ઞતા વ્યક્ત કરવાની દરેક સંભાવનાઓનાં સાક્ષી બન્યાં છીએ. તેઓ વિશેનું વર્ણન આપણા માટે ઐતિહાસિક બની રહેશે. જે જે વડિલબંધુઓ તથા ભગીનીઓ વિષે રજૂઆત થઈ તે ઘણી જ રસપ્રદ તથા સંશોધનાત્મક હતી. નવી પેઢી માટે તેઓ વિષે જાણવું અત્યંત પ્રેરણાદાયી છે અને આવનારા સમયમાં આપણી વિભિન્ન લોજોના કાર્યકરો માટે તેઓ દીવાદાંડી સમાન છે તેમાં કોઈ જ શંકા નથી.

આપણે જ આપણી વચ્ચે ઘણાં બધાં વર્ષો સુધી નિરંતર સેવાઓ આપનારા આપણાં સિનિયર સભ્યોને કેવી રીતે ભૂલી શકીએ ? વખાણ બધાંને ગમે છે. પ્રશંસા સૌને પરવડે છે : પરંતુ આપણા વિશેષ શક્તિઓ ધરાવનાર આવા કાર્યકરો વિષે શાબ્દિક અનુમોદન, તેમના કાર્યની નિષ્ઠા તથા તેમની સમજદારી દ્વારા અભિવ્યક્ત થતી ઘણી બધી ક્ષમતાઓને આ રીતે જાહેરમાં તથા વિશેષ લેખો દ્વારા અનુમોદન આપવાથી જે જે કાર્યકરો હાલમાં કાર્ય કરી રહ્યાં છે તથા જે નવાં જોડાઈ રહ્યાં છે તે સૌમાં આપણે સદ્ભાવ ટકાવી રાખીશું. વ્યક્તિગત ગ્લાનિ થઈ હોય તો દૂર થઈ જશે. ક્ષુલ્લક સ્વાર્થ હશે તો બાષ્પ બનીને ઊડી જશે. કર્તવ્ય પરાયણતાના પગથિયાં હોય છે કોઈ સીધો રસ્તો હોતો નથી. કોઈ નીચેના પગથિયે હોય તો કોઈ વચ્ચેનાં પગથિયે હોઈ શકે. દરેકે પોતાના કાર્યમાં નિપુણ

થવાનું છે સાથે સાથે અન્ય સભ્યોનું અનુમોદન પણ તેટલું જ જરૂરી બને છે. થિયોસોફિકલ સોસાયટીનું કાર્ય કરતાં કરતાં ઘણીવાર આપણે એકાકીપણું અનુભવીએ છીએ. આ એકાકીપણું આપણી ઉર્જા છે. આપણે નૂતન કાર્ય માટે વધુ તૈયાર થઈ શકીએ છીએ. એકાંતની પળોમાં થયેલા ચિંતનથી જાહેર કાર્યક્રમોમાં વધુ અસરકારક બની શકીએ છીએ.

ઘણીવાર એવું બને છે કે આપણા સહ કાર્યકરો સાથે નાની નાની બાબતોમાં જ મતભેદો થઈ જાય છે. જે સામુહિક કાર્ય છે તેને ક્ષતિ પહોંચે છે. અન્યની વિશેષ ક્ષમતાઓ માટે આદરભાવ રહેતો નથી, તે આવે વખતે 'ગુરુચરણે' પુસ્તિકા આપણને મદદરૂપ થાય છે. જો વધારે લાગણીશીલ આપણે હોઈશું, આપણને જલદીથી માર્દુ લાગી જતું હોય તો આપણા માટે 'મહાત્માઓ અને માર્ગ' ખૂબ ઉપયોગી બને છે. જો આપણે ઊતાવળાં હોઈશું, ત્વરિત વિચાર્યા વગરની નિર્ણય શક્તિનો શિકાર બનતાં હોઈશું અને આપણાં જ કાર્યને અને મતને સાચું ઠેરવવાની કોશિષ કરીશું ત્યારે આપણને 'મૌનનો નાદ' ખૂબ જ ઉપયોગી બનશે. એક અન્ય પુસ્તક છે 'માર્ગ પ્રકાશીની' જે આપણા આંતરિક રીતે મજબુત થઈ ગયેલાં 'અહમ્'ને ઓગાળવામાં મદદરૂપ થાય છે. તો પાયાનાં આ ચાર પુસ્તકોનો અભ્યાસ સતત કરતાં રહેવું અને ૨૦૨૩ ના વર્ષ દરમિયાન વિશેષ અભ્યાસ અર્થે જે પુસ્તક આવકાર્ય બન્યું છે તે 'બ્રહ્મવિદ્યાની કુંચી' ! તો ચાલો આપણે થિયોસોફિકલ સોસાયટીના સર્વોત્કૃષ્ટ કાર્યકર બનીને આપણને મળેલા જીવનમાં જેટલાં પણ વર્ષો છે; જેટલો પણ સમય છે; જેટલી પણ ક્ષણો છે તેમાં આપણી દુન્યવી ફરજો નિભાવતાં નિભાવતાં 'થિયોસોફીમય પ્રસન્નતા' સતત અનુભવતાં રહીએ તેવી અભ્યર્થના સાથે વિરમું છું.

• • •

જેસલરાજ રાજેશકુમાર ઠાકરિયાને અમેરિકાની કંપનીમાં જોબ મળ્યાની ખુશી નિમિત્તે

સૌજન્ય : શ્રી નરસિંહભાઈ ઠાકરિયા, સનાતન લોજ, સુરત

ઘી હિંડન સાઈડ ઓફ ઘી થીંગ્સ

વસ્તુઓની ગૂઢબાજુ
સી.ડબ્લ્યુ.લેડબીટરના પુસ્તક પર આધારિત

પ્રસ્તુતિ

શ્રી ધવલ શેઠ
રોહિત ડાંગ

ગતાંકથી આગળ...

આપણે આપણી જાતને કેવી રીતે અસર કરીએ છીએ

આપણી આદતોની આપણા પર થતી અસર

પાર્થિવ શરીરમાં અશુદ્ધ પદાર્થો નાંખીને મનુષ્ય પોતાના એસ્ટ્રલ શરીરને અશુદ્ધ અને નબળું બનાવે છે. તેણે એ ન ભૂલવું જોઈએ કે મૃત્યુ બાદનાં જીવનનો પ્રથમ ભાગ તેણે આ એસ્ટ્રલ શરીરમાં જ પસાર કરવાનો હોય છે. જેમ પાર્થિવ શરીરની નબળાઈ કે જડતા આ પાર્થિવ જગતમાં ન જોઈતાં જીવો કે તત્ત્વોને આકર્ષે છે તેવી જ રીતે મૃત્યુ બાદ તેનું નબળું એસ્ટ્રલ શરીર આવાં ન જોઈતા એસ્ટ્રલ જગતનાં જીવોને પણ આકર્ષે છે.

માંસાહાર

દારૂનાં નશા જેટલું જ નુકસાનકારક માંસાહાર છે. માંસાહાર કરનાર વ્યક્તિ પણ પોતાની આસપાસ ન જોઈતાં જીવોને આકર્ષે છે. આવાં જીવો લાલ મોં વાળા અને ખૂબ જ ડરામણાં હોય છે અને જાણે લોહીની સુગંધ લેવાં એકઠા થયેલાં હોય તેવાં હોય છે. જ્યારે કોઈ સ્ત્રી કે જે પોતાને સભ્ય માનતી હોય પરંતુ આવી કોઈ માંસ વેચતી દુકાનમાં ઊભી હોય તે દૃશ્ય જોવું તે ગૂઢ દૃષ્ટિવાળી વ્યક્તિ માટે ખૂબ જ દયનિય છે.

ખરેખર હવે એ સમય આવી ગયો છે કે આપણી કહેવાતી સભ્યતા પર લાગેલો માંસાહાર તેમજ પશુઓ પ્રત્યેની ક્રૂરતાનો આ ડાઘ આપણે દૂર કરવો જોઈએ. આપણે આપણા સ્વાર્થ ખાતર પશુઓની હત્યા કરવી ન જોઈએ. આપણે એ ભૂલવું ન જોઈએ કે હત્યા કરાયેલા

દરેક પશુની એસ્ટ્રલ જગતમાં પોતાની એક જિંદગી હોય છે.

મૃત્યુ બાદ તેઓ ખાસો એવો સમયગાળો એસ્ટ્રલ જગતમાં ગાળે છે અને પોતાને થયેલાં અન્યાય અને યાતના પ્રત્યે રોષ અને ડરની લાગણી તેઓ આ જગતમાં ફેલાવે છે. આનાથી આપણને ખ્યાલ આવશે કે કતલખાના કે કસાઈની દુકાનની આસપાસનું વાતાવરણ હંમેશા ગમગીનીથી ભરેલું કેમ હોય છે. આવા વાતાવરણની અસર આસપાસનાં લોકો પર પણ થાય છે.

આવા વાતાવરણની સૌથી વધુ અસર બાળકો પર થાય છે. પુખ્ત લોકોની સરખામણીએ બાળકો ખૂબ જ નાજૂક અને સંવેદનશીલ હોય છે. તેમના પર સતત કારણ વગરના ડરની લાગણીનો પ્રવાહ ચાલુ જ રહે છે. જેમ કે અંધારાનો ડર અથવા તો એકલા પડી જવાનો રહે. આપણી આસપાસ સતત ભયાનક શક્તિનું બળ પ્રવર્તતું જ રહે છે કે જેને માત્ર ગૂઢ જ્ઞાનનો અભ્યાસુ જ સમજી શકે છે. આપણે માસૂમ પ્રાણીઓની જે હત્યા કરીએ છીએ તેની અસર આપણાં બાળકો પર જરૂરથી થાય છે.

દયાની બાબત તો એ છે કે તે સ્ત્રી કસાઈની દુકાનમાં બહુ જ આસાનીથી પ્રવેશી શકે છે કેમ કે તેના પૂર્વજોએ આવાં જ પ્રકારનો ખોરાક ખાધેલો છે. તેના બાકીના શરીર એટલા કઠોર થઈ ગયાં છે કે આસપાસનાં મડદાંઓની તેના પર કોઈ જ અસર થતી નથી. કોઈ પણ સંવેદનશીલ વ્યક્તિ આવી ભયાનક જગ્યાએ ઊભો રહી જ ન શકે.

સ્વ. અંજનાબેન સોનેજીના સ્મરણાર્થે

સૌજન્ય : શ્રી ભાસ્કરભાઈ સોનેજી, અમદાવાદ લોજ

આવાં દુષ્કૃત્યોની પોતાના પર થતી અસરથી વ્યક્તિ બચી શકે છે. મનુષ્યને ક્યારેય પણ માંસાહાર કે મદ્યપાનની જરૂર નથી. એવું વારંવાર સાબિત થઈ ચૂક્યું છે કે મનુષ્ય આ બંને વગર વધુ સારો છે. મનુષ્યે માંસાહાર કે મદ્યપાન કરવું જોઈએ તેના સમર્થનમાં કોઈ જ દલીલ થઈ શકે તેમ નથી સિવાય કે એક, “હું આવી ભયાનક વસ્તુઓ કરીશ કેમ કે તે મને ગમે છે.”

ઉદાહરણ તરીકે માંસાહાર બાબતે એવો પ્રશ્ન ન થઈ શકે કેમકે

(૧) યોગ્ય પ્રકારનાં શાકભાજીમાંથી પણ આપણને માંસાહાર જેટલાં જ પોષક તત્ત્વો મળી શકે છે;

(૨) માંસાહારથી ઘણાં પ્રકારની ભયંકર બિમારીઓ ફેલાય છે;

(૩) કુદરતી રીતે મનુષ્ય માંસાહારી નથી આથી આવો ખોરાક તેને માફક આવતો નથી;

(૪) શાકાહારથી મનુષ્ય વધુ મજબૂત અને વધુ સારો બને છે;

(૫) માંસાહાર મદ્યપાન માટે પ્રેરિત કરે છે અને મનુષ્યમાં રહેલી પશુતાની લાગણીઓને ઉત્તેજિત કરે છે;

(૬) શાકાહાર એ માંસાહાર કરતાં બધી રીતે સારો અને સસ્તો છે;

(૭) પશુપાલન માટે જેટલી જમીનનો ઉપયોગ થાય છે તેટલી જ જમીનમાં ખેતીકરવામાં આવે તો વધુ માણસોનો નિભાવ તેના પર થઈ શકે છે.

(૮) ખેતીનાં કામથી વધુ માણસોને રોજગાર મળી રહે છે;

(૯) જે માણસ માંસાહાર કરે છે તે કતલખાનામાં થતાં પાપમાં ભાગીદાર પણ બને છે;

(૧૦) મનુષ્યનાં સાચા વિકાસ માટે માંસાહાર ઘાતક છે તેમજ તેનાં એસ્ટ્રલ અને માનસિક શરીરો માટે નુકસાનકારક છે;

(૧૧) પ્રાણીઓના વિકાસમાં મદદ કરવી એ મનુષ્યની જવાબદારી છે, નહીં કે તેમનો વિચાર્યા વગર નાશ કરવો.

ઉપર જણાવેલાં મુદ્દાઓ પ્રત્યે કોઈ પ્રશ્ન થઈ શકે તેમ નથી. ઉપરની દરેક બાબતોનાં સમર્થનમાં વિસ્તારપૂર્વક “Some Glimpses of Occultism” પુસ્તકમાં વર્ણવવામાં આવેલું છે. કોઈ પણ મનુષ્યને આવી વસ્તુઓની જરૂર નથી. તે માત્ર પોતાને સારું લાગે છે તેથી તેમનું સેવન કરે છે. માંસાહાર કરનાર અથવા તો મદ્યપાન કરનાર વ્યક્તિ પોતાને તેમજ બીજાને કેટલું નુકસાન કરી રહ્યો છે તે બાબતથી અજાણ હોય છે. પરંતુ જ્યારે મનુષ્ય આવા નુકસાન વિષે જાણતો હોવાં છતાંય જો તે એ વસ્તુઓનું સેવન કરે તો તે ગુનો કહેવાય. બીજી ખરાબ આદતોની જેમ આ પણ એક ખરાબ આદત જ છે અને થોડા પ્રયત્નોથી આ ખરાબ આદતોને દૂર કરી શકાય છે.

ધુમ્રપાન

બીજી એક ખરાબ આદત કે જે મોટા સમુદાયમાં ફેલાયેલી છે તે ધુમ્રપાન છે. બીજી બધી ખરાબ આદતોની જેમ અહીં પણ ધુમ્રપાન કરતી વ્યક્તિ એવી દલીલ કરે છે કે, “આ મને ગમે છે તે મારે તે કેમ કરવું ન જોઈએ ?” માંસાહાર માટે આ બાબત ખૂબ જ દેખીતી છે કેમ કે તે માંસાહાર કરનારની સાથે સાથે બીજા પ્રાણીઓને પણ નુકસાન પહોંચાડે છે. મદ્યપાન બાબતે પણ આવી સ્પષ્ટ દલીલ થઈ શકે છે કેમ કે તે પીનારને તો અસર કરે જ છે પરંતુ તેની ખરીદીથી આવા પ્રકારના વ્યવસાયને

સ્વ. પૂર્ણિમાબેન સી. સોનીના અપ્રતીમ સ્મરણાર્થે

સૌજન્ય : શ્રી છબીલદાસ કે. સોની (સી. કે. સોની), શ્રીરામ લોજ, હિમ્મતનગર

પ્રોત્સાહન મળે છે તેમજ બીજા લોકો પણ દારૂનો નશો કરવા પ્રેરાય છે. કોઈપણ મનુષ્ય કે જે દારૂનો નશો કરે છે તે આવા પ્રકારના કર્મનો સહભાગી બને છે.

ધુમ્રપાન બાબતે એવી દલીલ કરવામાં આવે છે કે તેમાં તમાકુનાં ઉત્પાદન માટે કોઈપણ પશુની હત્યા કરવામાં આવતી નથી તેમજ મદ્યપાનની જેમ તે જિંદગી બરબાદ કરતું નથી, જો ધુમ્રપાન કરનાર વ્યક્તિ ક્યારેય પણ કોઈના સંપર્કમાં આવે જ નહીં તો આ દલીલ સાચી છે. જો તેને ગુપ્ત માર્ગ પર કોઈ જ વિકાસ કરવો ન હોય તો આ દલીલ સાચી છે. વ્યક્તિ ક્યારેય પણ બીજા કોઈનાં સંપર્કમાં આવે જ નહીં એ શક્ય જ નથી. જે લોકો ધુમ્રપાનથી થતાં ધુમાડાથી ટેવાયેલાં હોય છે તેઓ તેની દુર્ગંધને સહન કરી શકે છે પરંતુ જે લોકો ટેવાયેલાં નથી તેઓ આ દુર્ગંધ અને ગૂંચળામણને સહન કરી શકતા નથી. જ્યારે કોઈ ઉમદા વ્યક્તિને તેના ધુમ્રપાનની આદતથી આસપાસનાં લોકોને શું સહન કરવું પડે છે તેનો ખ્યાલ આવે છે ત્યારે તે આ ખરાબ આદતને છોડી

દે છે. પરંતુ આ ખરાબ આદતની લત લોકોને એવી લાગી જાય છે કે તેમને એ સમજમાં આવતું જ નથી કે તેઓ પોતાની સાથે બીજાને પણ નુકસાન પહોંચાડી રહ્યા છે. તેમનું બધું જ ઉમદાપણું આ આદતની લતમાં બરબાદ થઈ જાય છે.

એવી કોઈપણ બાબત કે જે વ્યક્તિનું ઉમદાપણું છીનવી લે તેનાથી સમજી વ્યક્તિએ દૂર રહેવું જોઈએ. ધુમ્રપાનથી શરીરની અંદર જે અશુદ્ધિઓ દાખલ થાય છે તેનાથી શરીરને નુકસાન પહોંચે છે. આ એક દેખીતા કારણ માટે થઈને પણ ધુમ્રપાનની આદતથી દૂર રહેવું જોઈએ. આ આદતથી ગળાની, હૃદયની, મોંની, પાચનતંત્રની અને બીજાં અંગોની ઘણી ઘાતક બિમારીઓ થાય છે. તમાકુમાં રહેલું નિકોટીન એ એક ઘાતક ઝેર છે. તેની નાની માત્રા પણ શરીર માટે નુકસાનકારક છે.

(ક્રમશઃ...)

(મો. : ૮૮૮૦૮૪૨૫૧૫)

(સંતરામ લોજ..... પાના-૧૨ ઉપરથી ચાલુ) પેટલાદ લોજના મંત્રી ગીરીશ નીલગિરી દ્વારા નડિયાદ લોજની સ્થાપના તેમજ આગળની પ્રવૃત્તિ વિશે સમજ આપી સારું પ્રવચન આપેલ. ત્યારબાદ જયરામભાઈ પટેલ દ્વારા તેઓએ લોજના અગાઉનું કામગીરી તથા અનુભવનું વિશેષ ભાથું આપવામાં આવેલ. પછી હર્ષદભાઈ દવે દ્વારા ડો. એનીબેસન્ટ વિશે સુંદર માહિતી આપવામાં આપેલ.

ઋતુરાજ પંડ્યા દ્વારા લેડબિટર સર વિશે માહિતી પૂરી પાડવામાં આવેલ. સૂર્યકાંતભાઈ પટેલે મેડમ બ્લેવેટ્સ્કી વિશે માહિતી આપી. મનહરભાઈ પટેલે લોજની માહિતી માર્ગદર્શન આપેલ. ગુજ. ફેડ. ના પ્રમુખ દ્વારા લોજને લાયબ્રેરી માટે પુસ્તકો અર્પણ કરવામાં આવેલ. ત્યારબાદ નડિયાદ લોજના સભ્યોને ડિપ્લોમા પ્રમાણપત્રો એનાયત કરવામાં આવેલ. અન્ય મહાનુભાવો, દાતાઓ તથા આગેવાનોએ પ્રાસંગિક પ્રવચન આપેલ. ત્યારબાદ પ્રોગ્રામમાં અધ્યક્ષ સ્થાનેથી નરસિંહભાઈ ઠાકરિયા સાહેબે લોજ તેમજ

નેશનલ લેક્ચરરશ્રી નરસિંહભાઈ ઠાકરિયા દ્વારા સંતરામ લોજને અપાયેલ રૂ. ૧૧,૦૦૦ ના વિશેષ અનુદાનનો ચેક સ્વીકારતા સંતરામ લોજના પ્રમુખશ્રી મનુભાઈ રાઠોડ તથા સુશ્રી મધુબેન મકવાણા

થિયોસોફી વિશે માહિતી આપેલ તથા સંતરામ લોજને રૂ. ૧૧,૦૦૦/- નો ચેક તથા ભોજન ખર્ચ માટે રૂ. ૨,૦૦૦ અનુદાન આપેલ. ત્યારબાદ નડિયાદ લોજના મંત્રી મધુબેન મકવાણા દ્વારા આભારવિધિ કરી બધાનો આભાર વ્યક્ત કરવામાં આવેલ.

(મો. : ૯૭૨૭૭૪૫૩૧૪)

આવું બનવું આકસ્મિક હશે ?

પ્રસ્તુતિ

શ્રી સહદેવ ઠક્કર
ભાવનગર લોજ

અમેરિકાના નેબાસાના બિયાફિસ નામના એક નાનકડા ગામમાં, સમૂહ પ્રાર્થના માટે અને ભજનો ગાવા, કેટલાક સ્ત્રી-પુરુષો ત્યાંના એક જૂના અને નાનકડા દેવળમાં નિયમિતપણે સાંજના સાડા સાત વાગે એકઠા થયા. તેમાં કોઈ સભ્ય ક્યારેય મોડો પડે નહીં અને પ્રાર્થના બરાબર સાડા સાત વાગે શરૂ થઈ જાય તેવો ત્યાં નિત્યક્રમ હતો.

૧૯૫૦ના માર્ચ મહિનાની પહેલી તારીખે કંઈક એવું બન્યું કે તે નાનકડા દેવળનો પાદરી સાંજે સંગીતના સાધનો વગેરે ગોઠવીને ઘેર ગયો. પછી તેની પત્ની અને પુત્રીને લઈને સાત અને દસ મિનિટે ઘેરથી નીકળતા તેની પુત્રીનું ફોક બારણું બંધ કરતા તેમાં ભરાઈ ગયું અને ફાટી ગયું. ફરી ઘરમાં જઈ કપડા બદલતા અને બીજા ફોકને ઈસ્ટ્રી કરતા થોડો સમય લાગી ગયો અને રોજના સમય કરતાં પંદરેક મિનિટ મોડું થઈ ગયું.

પ્રાર્થનામાં નિયમિત હાજર રહેનારાઓમાની બીજી એક વેન્ડી ગિફ્ટ નામની વિદ્યાર્થીની ભૂમિતિનો તેનો કોઈ અઘરો કોયડો ઉકેલતી હતી એમાં ક્યાં સાડા સાત વાગી ગયા તે તેનું ધ્યાન ન રહ્યું.

રેયોના એસ્ટીસ અને તેની બેન સેન્ડી તૈયાર થઈને નીકળતા હતા ત્યાં તેની મોટરકાર અટકી પડી અને તે ફરી ચાલુ થતાં ૭.૩૦ વાગી ગયા.

લિયોનાર્ડને તે જ વખતે એક અગત્યનો પત્ર

લખવાનો આવી પડ્યો.

હર્બટ નામના કારીગરને તેની માતા પાસે જવું પડ્યું. જોઈસી બ્લેકને શરદી લાગી ગઈ તેથી તે સગડી પાસે બેસી રહી અને મોડું થઈ ગયું.

ક્યારેય નહીં અને તે જ દિવસે દેવળમાં નિયમિત પણે આવનારા દરેકને એક યા બીજા કારણસર મોડું થયું.

ઘણીવાર તદ્દન નજીવી લાગતી વાત પણ જબરી યોજનાનાં ભાગ રૂપે હોય છે અને કેવળ અકસ્માત રૂપે તેવું બનતું હોય એવું તેવું સામાન્ય રીતે આપણે માનતા હોઈએ છીએ.

૧૯૫૦ ના માર્ચ મહિનાની પહેલી તારીખે સાંજે ૭ અને ૨૫ મિનિટે તે દેવળમાં ઈલેક્ટ્રિક વાયરના લીકેજને કારણે આગ લાગવાથી મોટા અવાજ સાથે તે દેવળની છત તૂટી પડી.

જુદા જુદા મામૂલી કારણોસર દેવળની પ્રાર્થનામાં નિયમિત જનારામાંથી કોઈ પણ તે વખતે ત્યાં હાજર નહીં હોવાથી ગોઝારા અકસ્માતમાંથી તેઓ તમામ બચી ગયા.

શું કેવળ અકસ્માતે આમ બન્યું હશે ?

(આ વાત ૧૯૫૨ના રીડર્સ ડાઈજેસ્ટના કોઈ અંકમાં સત્ય ઘટના તરીકે છપાયેલી હતી. તેમાંથી ઉઠાવીને મેં વર્ષો પહેલા લખી રાખેલી હતી.)

(મો. : ૯૭૧૪૦૦૨૬૯૯)

સ્વ. પિતાશ્રી મોતી જે. લાલવાણી તથા સ્વ. માતુશ્રી આલુબેન એમ. લાલવાણીની શાશ્વત યાદમાં...

સૌજન્ય : કુ. માયા લાલવાણી તથા શ્રી મીનુ લાલવાણી

જે. કૃષ્ણમૂર્તિ ભાગ-૧ સંસ્મરણ અને વ્યક્તિત્વ (મૂળ લેખક : પી.કૃષ્ણા, • અનુવાદક : શ્રી હર્ષદ દવે)

પ્રસ્તુતિ

શ્રી હર્ષદ દવે
રેવા લોજ, વડોદરા

ગતાંકથી આગળ...

૬ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૮૬

તેમના કહ્યા મુજબ મોટાભાગના ટ્રસ્ટીઓ પાછા જતા રહ્યા. જતાં પહેલાં હું તેમની વિદાય લેવા છેલ્લીવાર મળવા ગયો. રોજની જેમ આજે પણ

તેઓએ મને બહુ જ સ્નેહથી પોતની પાસે બેસાડ્યો અને મારો હાથ પોતાના હાથમાં લઈને વાત કરતા રહ્યા.

કૃષ્ણા : સર, આજે હું પાછો જઈ રહ્યો છું અને તમારી પાસેથી વિદાય લેવા આવ્યો છું.

કૃષ્ણમૂર્તિ : સર, તમારી પાસે તમારા પરિવારના ભારણ પોષણ અને શિક્ષણ માટે પૂરતા પૈસા છે ?

કૃષ્ણા : હા સર. અમે જે પ્રકારનું જીવન જીવીએ છીએ તે માટે પર્યાપ્ત પૈસા છે.

કૃષ્ણમૂર્તિ : નહીં સર, મારો કહેવાનો અર્થ એ છે કે તમારી પત્ની માટે અને બાળકોનાં શિક્ષણ માટે પૂરતા પૈસા છે ખરા ?

કૃષ્ણા : હું મારાં બાળકોને પ્રાઈવેટ સ્કૂલમાં ભણવા માટે નથી મોકલી શકતો, પરંતુ તેઓ પબ્લિક સ્કૂલમાં ભણવામાં રાજી છે. કૃપા કરી તમે અમારી ચિંતા ન કરો.

કૃષ્ણમૂર્તિ : તમે એવું વિચારતા હશો સર, પણ હું એવું નથી વિચારતો.

મૃત્યુશય્યા પર પણ તેમનો પોતાના સાથીઓ પ્રત્યે આટલો સ્નેહ અને ચિંતા કરવાની વાત હૃદયસ્પર્શી હતી.

જ્યારે હું જવા લાગ્યો ત્યારે તેમણે એક વેદનાપૂર્ણ વાત કહી.

‘સર, હું એવા લોકોથી ઘેરાયેલો છું કે જેમને, હું શું કહી રહ્યો છું તેની ઝાંખીપાંખી એવી પણ સમજ નથી !’ વાત તો સાચી હતી અને હું પણ તેમાંનો એક હતો ! એટલા માટે હું ફક્ત એટલું જ કહી શક્યો, ‘મને એનો અફસોસ છે સર !’

૧૭ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૮૬

ઓહાયથી નીકળને હું કેટલાક મિત્રોને મળવા ગયો અને ૧૭મી ફેબ્રુઆરીએ રાજઘાટ પહોંચ્યો. રાજઘાટમાં આ મારો પ્રથમ દિવસ હતો. એ દિવસે જ સમાચાર મળ્યા કે કૃષ્ણજીનો દેહાંત થઈ ગયો છે ! પછી ખબર પડી કે એ જ દિવસે કર્નલ ઓલકોટનો મૃત્યુ દિવસ છે જેને થિયોસોફિકલ સોસાયટીમાં ‘અડચાર દિવસ’ તરીકે ઉજવવામાં આવે છે. જ્યારે લેડબિટર સાહેબનો જન્મ ૧૭મી ફેબ્રુઆરી, ૧૮૫૪ ના રોજ થયો હતો. શું આ બધું કેવળ માત્ર સંયોગ હતો ? કોણ જાણે ? તેઓએ તો કહ્યું હતું કે તેમને ખબર છે તેમને કયા દિવસે જવાનું છે !

થોડા દિવસો પછી કૃષ્ણજીનાં અસ્થિઓ પુપુલજના ઘરે પહોંચી અને ત્યાંથી તેનો એક અંશ રાજઘાટ લાવવા માટે હું દિલ્હી ગયો. યમુના અને ગંગાના સંગમમાં એક દિવસ તેમને વહાવવામાં આવ્યાં. જ્યારે અમે હોડીમાં જઈને અસ્થિઓ પ્રવાહિત કરી રહ્યા હતા ત્યારે રાજઘાટનાં બધા શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓ ત્યાં હારબંધ ઊભા હતા. અસ્થિઓનો એક ભાગ નારાયણ અને હું અડચાર પાસેના સમુદ્રમાં વહાવવા માટે હોડીમાં બેસીને ત્યાં ગયા કે જ્યાં ૧૯૦૯ માં લેડબિટરે કૃષ્ણજીને ૧૩ વર્ષની ઉંમરે પસંદ કર્યા હતા. તે પછી તે અસ્થિઓનો

સ્વ. ધર્મિષ્ઠાબેન તરુણકુમાર દેખ્તાવાલાના સ્મરણાર્થે

સૌજન્ય : શ્રી તરુણકુમાર એમ. દેખ્તાવાલા, રેવા લોજ, વડોદરા

ત્રીજો ભાગ ગંગોત્રીમાં રાધાજી, પુપુલજી અને હું વહાવી આવ્યા.

જેને ઘણા લોકો વીસમી સદીના સોક્રેટીસ માને છે તે મહાન આત્માનો આ રીતે અંત આવ્યો.

પ્રકરણ : ૩(૧) કૃષ્ણમૂર્તિ અને

ત્રણ વૈજ્ઞાનિકો વચ્ચે સંવાદ

જ્યારે આપણે કોઈ પ્રશ્નનો ઉત્તર આપીએ છીએ ત્યારે તે સદેવ સ્મૃતિની પૃષ્ઠભૂમિમાંથી જ આવતો હોય છે. એ પૂર્વગ્રહ હોઈ શકે, એ કોઈ પ્રકારનો નિષ્કર્ષ અથવા કોઈ આસ્થા અથવા એવું જ કાંઈક હોઈ શકે છે. એટલે જો આપણે એ બધાને સ્થગિત કરી શકીએ અને સીધા એ પ્રશ્ન પર ધ્યાન આપીએ, એ પ્રશ્નને વિકસિત થવા દઈએ, ખીલવા દઈએ, વિસ્તીર્ણ થવા થઈ અને પછી જો તમે ઉત્તર મેળવવા ઈચ્છતા હોય તો તે પ્રશ્નમાં જ મળી જાય છે, ત્યારે તે તમારી પૃષ્ઠ ભૂમિમાંથી નથી આવતો હોતો. મને એ બહર નથી કે હું આ વાતને સ્પષ્ટ કરી શકું છું કે નહીં... જો તમે તેનાં ઊંડાણમાં જાઓ, તો એ બહુ જ રસપ્રદ છે. એવા તો કોઈ વિરલ જ હોય છે કે જે આ રીતે સંવાદ કરી શકે.

— જીકુ કૃષ્ણમૂર્તિ, મે ૧૯૮૫, ઓહાય, પ્રથમ પ્રશ્નોત્તર સત્ર

(કૃષ્ણમૂર્તિ જીવનના મૂળભૂત પ્રશ્નો પર કેવી રીતે સંવાદ કરતા હતા તેની એક ઝલક આ વાતચીતમાં મળે છે. આ સંવાદ ૨૮ ઓગષ્ટ, ૧૯૭૭ ના રોજ જે. કૃષ્ણમૂર્તિ અને ત્રણ વૈજ્ઞાનિકો વચ્ચે થયો હતો. એ ત્રણેય વૈજ્ઞાનિક હતા : ડેવિડ બોલ્ઝ, અસિત ચાંદમલ અને પદ્મનાભન કૃષ્ણા. ડેવિડ બોલ્ઝ લંડનના બર્કબેક કોલેજમાં ભૌતિકશાસ્ત્રના પ્રોફેસર હતા, અસિત ચાંદમલ અમેરિકામાં કમ્પ્યુટર વૈજ્ઞાનિક હતા અને હું એ સમયે બનારસ હિંદુ વિશ્વવિદ્યાલયમાં ભૌતિકશાસ્ત્રનો પ્રોફેસર હતો.)

કૃષ્ણમૂર્તિ : શરૂઆત કોણ કરશે ?

પ. કૃષ્ણા : કાલે તમારી સાથે વાતચીત થયા બાદ અમે અંદરોઅંદર વાત કરી રહ્યા હતા સત્યની સ્પષ્ટ સમજની જરૂરિયાત વિષે, જે આપણા તરફથી કોઈપણ કોશિષ કર્યા વગર અહંને સમાપ્ત કરી શકે છે. અમે એ સમજી રહ્યા છીએ કે અમારો કોઈપણ પ્રયાસ અહંને મજબૂત જ કરશે. તેની સાથે એ પણ જાહેર થાય છે કે અહં જ સમજણના માર્ગમાં અવરોધક બને છે. પોતાને ગમતો અભિપ્રાય અને તેની સાથેનું જોડાણને કારણે આપણે તથ્યોને ટૂંકડામાં, આંશિક સ્વરૂપે જોઈએ છીએ અને એ આપણી સમજને ઊંડાણમાં તપાસતાં રોકે છે. તેથી અમને એવું લાગ્યું કે અમે એક પ્રકારના દુષ્ક્રમમાં ફસાઈ ગયા છીએ. અહંને ખતમ કરવા માટે ઊંડી સમજણની જરૂર છે અને અહંની હાજરીમાં એવી સમજણ સાંપડી જ શકતી નથી. આ ચક્ર ક્યાં જઈને તૂટે છે ? સર, શું આ પ્રશ્ન સ્પષ્ટ છે ?

કૃષ્ણમૂર્તિ : હા. શું આપણે આથી જ શરૂ કરીએ ?

ડેવિડ બોલ્ઝ : જી સર.

કૃષ્ણમૂર્તિ : તેની થોડી તપાસ કરીએ છીએ. જો હું સ્પષ્ટપણે એમ સમજું છું કે તમે એ જ પૂછો છો ને કે અહં બોધના રસ્તામાં અવરોધક બને છે અને જ્યાં સુધી અહં હોય છે ત્યાં સમજી શકાતું નથી. તો આ એક દુષ્ક્રમ છે. બરાબર !

પ. કૃષ્ણા : અથવા તો પછી એમ કહીએ કે એ ચક્ર ક્યાં જઈને તૂટે છે ? મારા કહેવાનો અર્થ એ છે કે પહેલાં શું થાય છે ? એ તો સ્પષ્ટ છે કે તેને તોડવા માટે સ્વૈચ્છિક પ્રયાસ જેવી કોઈ બાબત નથી.

કૃષ્ણમૂર્તિ : નહીં, એ તો સરળ વાત છે.

પ. કૃષ્ણા : હા, એ તો સ્પષ્ટ છે.

કૃષ્ણમૂર્તિ : હા.

પ. કૃષ્ણા : તો પછી આપણે એથી આગળ જઈએ... (ક્રમશઃ)

(મો. : ૮૭૫૮૭૪૬૨૩૬)

સૌજન્ય : શ્રી ગિરનાર થિયો. લોજના સભ્યશ્રી જે. બી. પંડ્યા ગુજ. થિયો. ફેડરેશનના વર્ષ ૨૦૨૨-૨૩ થી નવાં નિમાયેલ હોદ્દાઓને હાર્દિક શુભેચ્છા પાઠવે છે.

પ્રસ્તુતિ

શ્રી ધવલ શેઠ
રોહિત લોજ, અમદાવાદ

સ્વ. વીરાબેન સ્મૃતિ શિબિર – વિશેષ અહેવાલ

સ્વ. વીરાબેન દસ્તુર

રોહિત લોજ, અમદાવાદ દ્વારા આયોજીત સ્વ. વીરાબેન દસ્તુર શિબિર યોજાઈ ગઈ. તા. ૧૯ ફેબ્રુઆરી, રવિવારના રોજ સંનિષ્ઠ થિયોસોફિસ્ટ શ્રી અરુણભાઈ ચતુર્વેદીના પંચવટી બીજી લાઈન, આંબાવાડી,

અમદાવાદ ખાતે આવેલ 'સ્તુતિ' બંગલો નં. ૧૧ માં સવારે ૯.૩૦ થી ચા-કોફી અને હળવા નાસ્તા સાથે શરૂઆત થઈ. ગુજરાત ભરની લોજોમાંથી ૯૩ ડેલીગેટ્સ સભ્યોએ ભાગ લીધો.

શિબિરમાં અભ્યાસ માટેનું પુસ્તક 'બ્રહ્મ વિદ્યાની કુંચી' રાખવામાં આવેલું. મૂળ 'Key to Theosophy' પુસ્તકનું ગુજરાતીમાં ભાષાંતર મુ. શ્રી યોગેન્દ્રભાઈ દેસાઈએ કોરોનાકાળમાં કરેલું. જેનું વિમોચન વડતાલ મુકામે યોજાયેલ અધિવેશન દરમિયાન થયેલું. શિબિરનો હેતુ ઘણો જ સ્પષ્ટ હતો કે સભ્યો થિયોસોફિક સાહિત્યનો અભ્યાસ કરે, થિયોસોફિકલ સોસાયટી વિષે જાણે, યુવા પેઢીને તૈયાર કરી શકાય અને પોતાની લોજોના વિકાસનાં કાર્યોને ગતિ મળે. બરાબર ૯.૫૦ કલાકે ગુજ. થિયો. ફેડ.ના પ્રમુખ શ્રી હર્ષવદન શેઠે વૈશ્વિક પ્રાર્થના કરાવી ત્યારબાદ રોહિત લોજના પ્રમુખ સુશ્રી રાજેશ્રીબેન શાહે સ્વાગત પ્રવચન કરીને સૌને આવકાર્યા તથા શુભેચ્છાઓના સંદેશાઓ પાઠવ્યા. સુશ્રી કેશ્વરબેન દસ્તુરે 'વીરાબેન આજીવન થિયોસોફિસ્ટ' વિષય પર પોતાના અને વીરાબેનના જીવન અને કાર્ય અંગેના અનુભવો જણાવ્યા. પેટલાદ

લોજના મંત્રી શ્રી ગિરીશ 'નિલગીરી'એ સ્વ. વીરાબેનને 'પ્રેરણાસ્ત્રોત' ગણાવી પોતાની રજૂઆત કરી ત્યારબાદ ગુજ. થિયો. ફેડ.ના પૂર્વ પ્રમુખ તથા હરજીવન આશ્રમ, કડોલી લોજના પ્રમુખ મુરબ્બી શ્રી ચંદુભાઈ પંડ્યાએ આશીર્વાચન પાઠવીને વીરાબેન અંગેના પોતાના કાર્યકાળ દરમિયાનનાં સંસ્મરણો રજૂ કરીને શિબિરનું ઉદ્ઘાટન કર્યું.

સમગ્ર કાર્યક્રમની વિશેષતા એ હતી કે 'બ્રહ્મવિદ્યાની કુંચી'ના કુલ ૧૫ પ્રકરણો પર જુદા જુદા વક્તાઓએ અભ્યાસ કરીને પોતાની વિશેષ શૈલીમાં તે અંગેની રજૂઆત નિયત દસ-દસ મિનિટના સમયમાં કરી.

પ્રકરણ ૧ વિષે રોહિત લોજના સભ્ય શ્રીમતિ ધ્વનિ શેઠ સૌ પ્રથમ બોલ્યા અને પોતાની વિશેષ પ્રતિભા દર્શાવી. પ્રકરણ ૨ ઉપર શ્રી પૂર્ણાનંદ લોજ, પેટલાદના શ્રી મનહરભાઈ પટેલે (કારોબારી સભ્ય, ગુજ. થિયો. ફેડ.) પોતાના અભ્યાસ અને ચિંતનનો લાભ આપ્યો. પ્રકરણ ૪ વિષે સંતરામ લોજ, નડિયાદના મંત્રી સુશ્રી મધુબેન મકવાણાએ પોતાની રજૂઆત કરી. પ્રકરણ ૫ ઉપર મૈત્રેય લોજ, બાલાસિનોરના શ્રી મુકેશભાઈ કાકાએ ઘણું જ અસરદાર અને અર્થપૂર્ણ વક્તવ્ય આપ્યું. પ્રકરણ ૬ વિષે શ્રી પૂર્ણાનંદ લોજ, પેટલાદના સુશ્રી પ્રતિક્ષાબેન શાહે પોતાની રજૂઆત કરીને પોતાના ગહન અભ્યાસનો પરિચય કરાવ્યો. પ્રકરણ ૭ વિષે સનાતન લોજ, સૂરતના મંત્રી શ્રી હિતેશભાઈ પટેલે પોતાની વિશિષ્ટ શૈલીમાં રજૂઆત

સૌજન્ય : શ્રી ફખરુદ્દીનભાઈ ટી. કપાસી

ભાવનગર લોજ

કરી. પ્રકરણ ૮ વિષે સનાતન લોજ, સુરતના પ્રમુખશ્રી ઉદય પાકાવાલાએ સુંદર રજૂઆત કરીને પોતાનાં પીઠ જ્ઞાનનો લાભ આપ્યો. પ્રકરણ ૯ વિષે શ્રી પૂર્ણાનંદ લોજ, પેટલાદના સભ્ય શ્રી મુકેશ મકવાણાએ વિસ્તૃત ઇલાવટ કરી. આમ પ્રથમ સેશન બપોરે ૧૧.૪૦ વાગે પૂર્ણ થયું.

ટૂંકા વિરામ બાદ બરાબર ૧૨ વાગે પ્રકરણ ૧૦ ઉપર અમદાવાદ લોજના સભ્ય શ્રી દીલીપભાઈ એન. શાહે પોતાની રજૂઆત કરી. પ્રકરણ ૧૧ ઉપર શ્રી પૂર્ણાનંદ લોજ, પેટલાદના તથા સામાજિક કાર્યકર તરીકે પોતાની આગવી ઓળખ ઊભી કરનાર સુશ્રી દિપાલીબેન શાહે પોતાની મૌલિક રજૂઆત કરી. પ્રકરણ ૧૩ વિષે અમદાવાદ લોજના શ્રી ભીખાભાઈ દરજી (કારોબારી સભ્ય, ગુજ. થિયો. ફેડ.)એ અત્યંત પ્રેરણાત્મક શૈલીમાં પોતાનું વક્તવ્ય આપ્યું. પ્રકરણ ૧૪ વિષે હરજીવન આશ્રમ કડોલીના સુશ્રી કૈલાસબા રાઠોડે વિષયવસ્તુનો રસાસ્વાદ કરાવ્યો. છેલ્લે પ્રકરણ ૧૫ ઉપર શ્રી પૂર્ણાનંદ લોજ, પેટલાદના પ્રમુખ શ્રી સૂર્યકાન્તભાઈ પટેલે પોતાની અનોખી અભ્યાસપૂર્ણ શૈલીમાં રજૂઆત કરી.

આમ ‘બ્રહ્મવિદ્યાની કૂચી’ના વિભિન્ન પ્રકરણોનો સ્પષ્ટ રીતે, સમયબદ્ધ રીતે અને વધુમાં વધુ વક્તાઓનો સમાવેશ થયો તે રીતે અનોખો, અર્થપૂર્ણ તથા રસપ્રદ અભ્યાસ થયો ત્યારબાદ ‘મોડેરેટર્સના નિષ્કર્ષ’ સંદર્ભે યુવાપ્રવૃત્તિના ચેરમેન તથા પૂર્ણાનંદ લોજના સભ્ય શ્રી પ્રતિકભાઈ શ્રીમાળીએ આ પ્રકારના અભ્યાસના પ્રયોગોને એક દિવસીય શિબિરમાં સમાવેશ કરીને જે આયોજન થયું તે માટે અત્યંત પ્રેરણા પ્રાપ્ત થઈ છે તે અંગે પોતાનું ટૂંકું વક્તવ્ય આપ્યું. ત્યારબાદ પોતાના

‘નિષ્કર્ષ’ વિષે બોલતાં ગુજ. થિયો. ફેડ.ના ઉપપ્રમુખ તથા નેશનલ લેક્ચરર, તથા સનાતન લોજ, સુરતના ઉપપ્રમુખ શ્રી નરસિંહભાઈ ઠાકરિયાએ સ્વ. વીરાબેન સ્મૃતિ શિબિરમાં ‘બ્રહ્મવિદ્યાની કૂચી’નો આવો અભ્યાસ પ્રયોગ થયો તે માટે સૌ ધન્યતા અનુભવે છે, તેમ જણાવતાં ખૂબ જ આશા વ્યક્ત કરી કે ભવિષ્યમાં આપણને સારાં અભ્યાસુ વક્તાઓ સાંપડશે. યુવા કાર્યકરો પોતાની પ્રતિભા દર્શાવી શકશે તથા થિયોસોફિક સાહિત્યનો અભ્યાસ કરીને પોતાના લોજ કાર્યમાં આનંદ અને ઉત્સાહ સાથે પ્રગતિ કરી શકશે.

શ્રી અરુણભાઈ ચતુર્વેદીએ પોતાનો વિશિષ્ટ અભિપ્રાય આપતાં જણાવ્યું કે તેમને આંગણે થિયોસોફિકલ સોસાયટીનાં આ પ્રકારનાં કાર્યક્રમો વધુને વધુ થાય; તેઓ રોહિત લોજ તથા અમદાવાદ લોજના વિશેષ કાર્યક્રમો ગોઠવવામાં સક્રિય રહીને સહભાગી થાય તેવી તકો જ્યારે જ્યારે ઊભી થાય ત્યારે ત્યારે તેમનો તથા તેમના કુટુંબીજનોનો સંપૂર્ણ સહકાર મળતો રહેશે તેવી ખાત્રી આપી. તેમણે ફેડ. પ્રમુખ શ્રી હર્ષવદન શેઠને ખાસ ધન્યવાદ આપતાં જણાવ્યું કે તેમણે જે મહેનત, આયોજન અને શિબિર કાર્યક્રમને જે સ્વરૂપે તૈયાર કર્યો છે તે બાબત ઘણી જ અદ્વિતીય છે. સમગ્ર શિબિરનું સંચાલન રોહિત લોજના યુવા મંત્રી શ્રી ધવલ શેઠે સંભાળ્યું તે માટે સૌએ તેમને બિરદાવ્યા. શ્રી ધવલ શેઠ દ્વારા રોહિત લોજ વતી આભાર વ્યક્ત કરવામાં આવ્યો. શાંતિ મંત્રના ગાન સાથે શિબિરનું સમાપન થયું. સમયસર સ્વરુચી ભોજન સૌએ લીધું. શિબિરમાં સહભાગી થનાર તમામ શ્રોતાઓ, વક્તાઓ અને આયોજકોના ચહેરા ઉપર અનોખા આધ્યાત્મિક આનંદનો અનુભવ સૌના વિસર્જન વખતે અનુભવાયો.

(મો. : ૮૯૮૦૯૪૨૫૧૫)

સૌજન્ય : શ્રીમતી સુશિલાબેન હરિવદન ઈંકણીવાળા તથા પ્રો. શ્રી હરિવદન ઈંકણીવાળા

પ્રસ્તુતિ

સંતરામ લોજ, નડિયાદના ચાર્ટર એનાયત પ્રસંગે...

સુશ્રી મધુબેન મકવાણા
મંત્રી, સંતરામ લોજ, નડિયાદ

શ્રી સંતરામ લોજ થિયોસોફિકલ સોસાયટી નડિયાદ, ઓપનિંગ પ્રોગ્રામ

ગુજ. થિયો. ફેડ. પ્રમુખશ્રી હર્ષવદન શેઠ દ્વારા ચાર્ટર એનાયત... અતિથિ વિશેષ નેશનલ લેક્ચરર તથા ફેડ. ઉપપ્રમુખશ્રી નરસિંહભાઈ ઠાકરિયા સાથે

તા. ૨૬.૨.૨૦૨૩ ના રોજ બાબા સાહેબ આંબેડકર હોલ, નડિયાદ ખાતે સંતરામ લોજનું ઉદ્ઘાટન કરવામાં આવેલ જેમાં સંતરામ મંદિરના મહંતશ્રી ઘનશ્યામ મહારાજ દ્વારા જય મહારાજના આશિર્વાદથી લોજનું ઓપનિંગ કરવામાં આવેલ જેમાં ગુજ. થિયો. ફેડ. ઓફ ભાવનગરના પ્રમુખશ્રી હર્ષવદનભાઈ તથા ઉપપ્રમુખશ્રી નરસિંહભાઈ ઠાકરિયા, ગુજ. થિયો. ફેડ. કારોબારી સભ્યશ્રી મનહરભાઈ પટેલ, ગુજ. થિયો. ફેડ.ના કારોબારી સભ્યશ્રી ગીરીશભાઈ નીલગિરી, પ્રતિક શ્રીમાળી યુવા પ્રવૃત્તિના ચેરમેન, ફેડરેશનનાં થિયોસોફીક ઓર્ડર ઓફ સર્વિસના હિતેશભાઈ પટેલ, જગદીશભાઈ પરમાર, હર્ષદભાઈ દવે, ઋતુરાજ પંડ્યા તેમજ નડિયાદના શ્રેષ્ઠીઓ, દાતાઓ તેમજ પૂર્ણાનંદ લોજના પ્રમુખશ્રી સૂર્યકાંત પટેલ તેમજ લોજના સદસ્ય, સંતરામ લોજનાં પ્રમુખશ્રી મનુભાઈ, મંત્રીશ્રી મધુબેન મકવાણા તેમજ મોટી સંખ્યામાં નડિયાદના વિવિધ સંસ્થાઓના હોદ્દેદારો હાજર રહેલ.

પ્રોગ્રામમાં સર્વને સ્થાન ગ્રહણ કરાવેલ પછી દીપ પ્રાગટ્ય કરી પ્રોગ્રામને ખૂલ્લો મુકવામાં આવેલ. દીપ પ્રાગટ્ય કરી શરૂઆત કરવામાં આવી.

ગુજ. ફેડ.ના પ્રમુખશ્રીએ સર્વધર્મ પ્રાર્થના કરાવેલ. સંતરામ કન્યા છાત્રાલયની બાળાઓએ સ્વાગત ગીતથી મહેમાનોનું સ્વાગત કરેલ, ત્યાર પછી સ્ટેજ પરના મહેમાનોનું સાલ તથા સાકર, અગરબત્તિ, પુષ્પગુચ્છથી સ્વાગત કરેલ.

બાબા સાહેબ આંબેડકર હોલમાં પધારેલ સભ્યો, મહેમાનો તથા શુભચિંતકો...

કાર્યક્રમમાં ફેડરેશન પ્રમુખશ્રી હર્ષવદનભાઈ દ્વારા સરસ ઉદ્બોધન કરેલ જેમાં આજનો દિવસ અમદાવાદનો સ્થાપના દિવસ વિશે વાત કરી તેમજ આંબેડકર હોલ વિશે બાબા સાહેબના બંધારણને યાદ કરી સુંદર પ્રવચન દ્વારા નવી લોજની શરૂઆત વિષે વિશેષ સમજ આપી ખૂબ જ સરસ સ્પીચ આપવામાં આવી. ચાર્ટરનું વાંચન કરી લોજને અર્પણ કરવામાં આવેલ. બાદમાં સંતરામ મંદિરના મહંતશ્રીએ આશિર્વચન આપેલ. ત્યારબાદ સંતરામ લોજના સ્થાપક તથા મંત્રીશ્રી મધુબેન મકવાણા દ્વારા લોજની કેવી રીતે શરૂઆત કરી તેના વિશે તેમજ સપોર્ટ ટીમ પૂર્ણાનંદ લોજના શ્રી નીલગિરી તથા મનહરભાઈનો વિશેષ આભાર વ્યક્ત કર્યો. સાથે સાથે સંતરામ લોજના ઓપનિંગ કાર્યક્રમના અતિથિ વિશેષ શ્રી નરસિંહભાઈ ઠાકરિયાનો હૃદય પૂર્વક આભાર વ્યક્ત કરી લોજની માહિતી પૂરી પાડેલ. ત્યારબાદ

(અનુસંધાન પાન-૦૬ ઉપર)

સંદ્રિકા ગુંજન સ્મૃતિ ફાઉન્ડેશન (પબ્લિક ટ્રસ્ટ)

સૌજન્ય : શ્રી વિજયકુમાર જગદીશચંદ્ર ભટ્ટ, ગાંધીનગર લોજ

ધ્યાન

પ્રસ્તુતિ

શ્રીમતિ અનસુયાબેન દેસાઈ
અમદાવાદ લોજ

ધ્યાન એટલે શું ?

ધ્યાનને સમજાવે : ધ્યાન એટલે શારીરિક, માનસિક પ્રવૃત્તિઓનો અભાવ. વ્યક્તિ જ્યારે કશું જ કરતી નથી, માત્ર ને માત્ર “સ્વ”માં લીન થઈ જાય છે, મગ્ન થઈ જાય છે ત્યારે તેને ધ્યાનમગ્ન કહેવામાં આવે છે. તમે ધ્યાન નથી કરી શકતા. તમારે ધ્યાનને સમજવા માટે સમય ફાળવવો પડે છે. તમે જ્યારે વિચારવાનું બંધ કરો છો, ચિત્તને એકાગ્ર થતું બંધ કરો છો, કોઈકની ટીકા કરો છો, કોઈકની પ્રશંસા કરો છો ત્યારે તમે સક્રિય છો. પરંતુ તમે જ્યારે ક્ષણાર્ધ માટે પણ તમારી જાત સાથે એક થાવ છો ત્યારે તમે ધ્યાનસ્થ છો અને આમ “સ્વ” સાથે એકત્વ પામવાની પ્રક્રિયા તમે જેમ જેમ હસ્તગત કરતા રહેશો તેમ તેમ આ અવસ્થામાં તમે ધારો તેટલો સમય રહેવા સક્ષમ થશો. આમાં “ધ્યાનસ્થ” થવું, તે અવસ્થામાં રહેવું સહજ સાધ્ય છે. ખૂબ સહજ, સરળ અને સામાન્ય છે. આ થયો ધ્યાનનો પ્રારંભિક તબક્કો.

ધ્યાનના બીજા તબક્કા દરમિયાન તમે કોઈપણ સંજોગોમાં તમારી સ્વસ્થતા ન ગુમાવતા સ્વસ્થ રહેવાની ક્ષમતા હાંસીલ કરો છો. તમે જ્યારે નિષ્ક્રિય થઈ જાઓ છો, તમામ સંજોગોમાં સ્વસ્થ રહી શકો છો, તમારા “સ્વ” સાથે એકત્વ અનુભવો છો. સહજ, સરળ રહી શકો છો ત્યારે તમે સામાન્ય ગણાતી પ્રવૃત્તિઓ જેમ કે કચરો વાળવો, પોતાં કરવાં, ન્હાવું વિગેરે પ્રવૃત્તિ કરતી વખતે તમે સહજતા જાળવી શકો છો ત્યારે તમે ધ્યાનસ્થ છો. આમ સહજ, સરળ, સાદી પ્રવૃત્તિઓ કરતી વખતે પણ તમે ધ્યાનસ્થ રહી શકવાની ક્ષમતા કેળવશો.

ત્યારબાદ તમે વાતચીત કરતી વખતે પણ તમારું ધ્યાન અવરોધ વગર કેન્દ્રિત કરી શકશો. આમ ઝંઝાવાતી સંજોગોમાં પણ તમે શાંતિ, સંપૂર્ણ નિરવતાની અવસ્થા દરમિયાન તમારા જીવનનો સાચો હેતુ, સાચી અને સ્પષ્ટ દૃષ્ટિ, સર્જનાત્મકતા ઈત્યાદી બાબતો સમજી શકશો. હવે તમે કર્તા નથી રહેતાં પરંતુ દ્રષ્ટા બનો છો. તમારી આજુબાજુમાં જે કંઈ ઘટી રહ્યું છે, બની રહ્યું છે તેના દ્રષ્ટા છો અને આમ તમે જીવનની નવી રાહ તલાશી, નવી દિશામાં પ્રયાણ કરો છો.

ધ્યાન માટેની પદ્ધતિ કઈ છે ?

“ધ્યાન” માટે કોઈ ચોક્કસ પ્રકારની પદ્ધતિ નથી, પરંતુ ધ્યાનમાં અવરોધક તત્વોના નિવારણાર્થ ખાસ પદ્ધતિ અપનાવવી પડે છે. અવરોધને અટકાવવા, દૂર કરવા માટે વ્યક્તિએ ખૂબ સજાગતા અને જાગૃકતા રાખવી જરૂરી છે. અવરોધ નિવારક પદ્ધતિ ધ્યાન માટેનો રસ્તો તૈયાર કરે છે.

તમારું માનસ, મન અનેક પ્રકારની અવરોધો નિર્માણ કરે છે. તમારા મનને દૂર કરવા માટે, તેને શાંત કરવા માટે જ્યારે તમે તમારી પદ્ધતિ વિકસાવી શકશો ત્યારે આપમેળે તમે ધ્યાનસ્થ થવાં માંડશો. ધ્યાન તો કુદરતી, સહજ છે. તે તો તમારામાં અંતર્નિહિત છે. અંતરમાં સુષુપ્ત છે અને તે તો ખૂલવાં આકાશને આંબવા, સૂર્યને પામવા, વાયુને સ્પર્શવા તત્પર છે. પરંતુ આ “મન” તેને ચારેબાજુથી ઘેરી વળ્યું છે, તેણે તે બધાં દરવાજા બંધ કરી દીધાં છે, બધી દિશાની બારીઓ બંધ કરી દીધી છે અને તેથી જ આ બંધ દરવાજા, બારીઓ ખોલવાની પદ્ધતિની જરૂર પડે છે.

ૐ નિવા ઇચ્છા અંબુ શ્રીમતિ સુલોચનાબેન ગોવિંદભાઈ અં. મોદીના ૐ શ્રી રાઘેકૃષ્ણ એકેશ સૌજન્ય : જયેશ, રૂપલ, કિશન, શ્રેયા, યશ (U.S.A.), મનીષ, જૈના, સૃષ્ટિ, અનુશ્રી શાહ પરિવાર, અમદાવાદ લોજ

જેથી કરીને તમે ખૂલ્લું—મુક્ત આકાશ માણી શકો. આ આકાશનાં તારાઓ, સૂર્યોદય, સૂર્યાસ્ત વિગેરેનું સૌંદર્ય અનુભવી શકો. ધ્યાનસ્થ થવું એ તમારી સુષુપ્ત શક્તિ છે. એ તમારી પ્રકૃતિ છે. “ઓશો”ના મતાનુસાર જીવનની પ્રક્રિયા ખૂબ જટીલ છે અને તેથી જ “ધ્યાનસ્થ” થવાં માટે કોઈ પણ પ્રકારની પદ્ધતિની, યુક્તિ, પ્રયુક્તિની જરૂર નથી પરંતુ આવી યુક્તિ, પ્રયુક્તિ વગર તમે ધ્યાનસ્થ પણ થઈ શકતા નથી.

ધ્યાન બાબતે ગેરસમજો :

શ્રી જે. કૃષ્ણમૂર્તિ ધ્યાન બાબતે સમજણ આપતાં જણાવે છે કે ધ્યાન કરનારા કોણ છે ? જે વ્યક્તિને અઢળખ ધન જોઈએ છે તે ધ્યાન કરે છે. ડોક્ટર ધ્યાન કરે છે કારણ કે તેથી તે સફળતાપૂર્વક ઓપરેશન કરી શકે છે.

ઝેન, તિબેટીયન, હિન્દુ, ક્રિશ્ચન પ્રકારના વિવિધ રીતના “ધ્યાન”ની દુનિયા છે. આપણે ધ્યાન શા માટે કરીએ છીએ ? આપણને એમ સમજાવવામાં આવે છે કે શાંત મન કેળવવા માટે ધ્યાન કરવું જોઈએ. આવા કહેવાતા ધ્યાન કરવાનું શીખવા માટે લોકો ભારત, જાપાન, તિબેટ વિગેરે પ્રદેશોમાં જાય છે. ગુરુને શોધે છે. ગુરુ મંત્ર માટે ગુરુઓને “ડોલરો”ની ભેટ-સોગાદ ધરે છે. અંતે આમ આત્મસાક્ષાત્કાર, સિદ્ધિઓ, સ્વની સમજણ, મનની થોડીક શાંતિ પામવાનો વામણો પ્રયત્ન કરે છે. તેમના કહેવાતા ગુરુઓએ અનુભવેલાં અનુભવોનાં વર્ણન સાંભળે છે. તેમણે ઉપજાવેલાં યમ, નિયમો, પદ્ધતિઓને અનુસરવાનો પ્રયત્ન કરે છે અને કહેવાતી સમાધિ અવસ્થા પામવાનો નિરર્થક પ્રયત્ન કરે છે. હમણાં હમણાં ટ્રાન્સિડેન્ટલ ધ્યાનની ઘેલછા, ગાંડપણ, ફેશનનો પવન ફૂંકાયો છે. ધ્યાન ક્યારે કરવું અંગે પણ વિવિધ વાયકાઓ છે. જમ્યા પહેલાં, જમ્યા પછી, સવારે, બપોરે, રાત્રે, દિવસમાં ત્રણ વાર ધ્યાન

કરવાથી મન શાંત રહે છે પરંતુ શાંત મન પ્રાપ્ત થાય છે કે નહિ તે અંગે પ્રશ્નાર્થ છે.

આપણે ધ્યાન કેવી રીતે કરવું તે બાબતે પ્રશ્નો કરીને ધ્યાન કરવાની પદ્ધતિ ખોળવા સામૂહિક રીતે પ્રયત્ન કરીને તેની પદ્ધતિઓ શોધીએ છીએ, તેનું વ્યવસ્થાપન શોધીએ છીએ તેની પદ્ધતિ શોધીએ છીએ નહિ કે “ધ્યાન” શું છે તે જાણવાનો પ્રયત્ન. મારે શા માટે ધ્યાન કરવું જોઈએ ? ધ્યાન શું ? વિગેરની પૃચ્છા કરવાનો અર્થ જ “ધ્યાન”નો પ્રારંભ કરવો થાય છે. “ધ્યાન”નાં વ્યાખ્યાનકારનું આધિપત્ય સ્વીકાર્યા વગર આપણે સમજી લેવાનું છે કે આધ્યાત્મિક જગતમાં સ્વામીત્વ, અધિકારી જેવી બાબતનું અસ્તિત્વ જ નથી. “ધ્યાન” એ તો સમગ્રતયા આપણા જીવન જીવવાનો, અસ્તિત્વનો પ્રશ્ન છે. આપણે કેવું જીવીએ છીએ ? કેવું વર્તન કરીએ છીએ ? આપણે ડરીએ છીએ કે કેમ ? દુઃખ અનુભવીએ છીએ ? ચિંતાથી ગ્રસિત છીએ ? આપણે શાશ્વત પરમાનંદ અનુભવીએ છીએ ? આપણી તથા અન્યની પ્રતિમાઓની, છબિની કલ્પના કરીએ છીએ ? આ તમામ બાબતો આપણાં જીવન સાથે સંકળાયેલી છે. આપણાં જીવનને સમજવાનો, તે બાબતે ઉદ્ભવતા પ્રશ્ન સમજવા, ઉકેલવા, સમસ્યા મુક્ત થવા માટેની દિશામાં; આ દરેકમાં પગરણ દ્વારા જ આપણે “ધ્યાન” શું છે ની શોધ કરવા લાયક ઠરીશું.

ચાલો ધ્યાનને જાણીએ : વિશ્વમાં “ધ્યાન” અંગે વિવિધ વૈચારિકતા જેવી કે ભારતમાં, જાપાનમાં, ચીનમાં, ઝેન, ક્રિશ્ચન વિગેરેમાં માન્યતાઓ છે. ઈશ્વરની કૃપા મેળવવા માટે દિવસોના દિવસો, વરસોના વરસો પ્રાર્થનાઓ કરે છે. ધ્યાનનો શબ્દાર્થ ભેટવું, સંકળાવું, જોડાવું, ગહનતાથી જોડાવું થાય છે. આપણે ખૂબ પ્રામાણિકતાપૂર્વક સ્વીકારીએ છીએ કે આપણે “ધ્યાન”

સ્વ. કલાબેન કાંતિલાલ પટેલના સ્મરણાર્થે

સૌજન્ય : શ્રી કાંતિલાલ પી. પટેલ, સનાતન લોજ, સૂરત

બાબતે કશું જ જાણતા નથી. અન્યને થયેલા અનુભવો, અન્યએ વિકસાવેલી તથા પ્રસ્થાપિત કરેલી પ્રમાણિકતાઓ, પુનરાવર્તિત મંત્રોચ્ચારો વગેરેથી તો આપણું “મન”, “મગજ” સુસ્તી અનુભવે છે. ઝાંખું પડી જાય છે. જે. કૃષ્ણમૂર્તિ કહે છે મેં આમાનું કશું જ કર્યું નથી. કારણ કે મેં, બારીક અવલોકન કર્યું છે. નિરીક્ષણ કર્યું છે. ઘણાં કાર્યક્રમોમાં ભાગ લીધો છે, વિવિધ પ્રકારનાં જૂથમાં ગયો છું અને માત્ર ને માત્ર જાણવાનો પ્રયત્ન કર્યો છે અને તેથી જ હું કહેતો થયો છું, “આ નહિ, આ નહિ”, તમામ બાબતોને નકારતો થયો છું. તમામ પ્રકારના આયાતી વિચારોનો અસ્વીકાર કરતો થયો છું, તેને સ્થિરતા ગણવામાં આવે છે અને સત્ય સ્થિર નથી. સત્ય મૃત્યુપ્રાય નથી અને તેથી જ “ધ્યાન”ની શોધ કરવી એટલે જ “ધ્યાન” કરવાનો પ્રારંભ કરવો અને તેથી જ કહું છું કે “શું આપણે ધ્યાન શું છે ?” એ જાણતા નથી કહીને ધ્યાનનો પ્રારંભ કરીએ. આમાં જ તો તેની ખરી મજા છે.

મૌન, ધ્યાન તથા કેન્દ્રિતપણું : જે. કૃષ્ણમૂર્તિ કહે છે, ધ્યાન કરતી વખતે અમુક જ આસનમાં બેસવું, અમુક મુદ્રા કરવી, અમુક જ શારીરિક સ્થિતિમાં બેસવું વગેરે કરવું જરૂરી નથી. માત્ર ને માત્ર આપણાં મનમાં શૂન્યાવકાશ નિર્માણ કરો. મનને ખાલી કરો. વૈશ્વિક ક્રમ જાળવો જેમ કે સૂર્ય ઊગે છે એટલે કે સૂર્યોદય થાય છે ત્યાર બાદ જ સૂર્ય આથમે છે, સૂર્યાસ્ત થાય છે. દૂરબીન વડે બ્રહ્માંડની તમામ ક્રિયાઓનું, પ્રવૃત્તિઓનું નિરીક્ષણ કરો. તમારા મનને પ્રવૃત્તિમય બનાવો. તમારા મનને સંપૂર્ણપણે વિચારહીન બનાવો. વિચારહીન મન હોય ત્યારે જ તમે તમારી જવાબદારીઓ પ્રત્યે કેન્દ્રિત થઈ શકો છો. તમારું મન મુક્તતા અનુભવે છે.

આમ મનને મુક્ત રાખ્યા બાદનો પ્રશ્ન ઉદ્ભવે છે. કેટલા સમય માટે ? પ્રત્યુત્તર મળે છે. આપણે

વિધ્વંસકતા વિહીન થઈ ગયાં છીએ. વિચાર કહે છે હું વિધ્વંસકતા પ્રત્યે સભાન થઈશ, ચિત્ર પ્રત્યે સભાન થઈશ, આદર્શો પ્રત્યે સભાન થઈશ. આમ “વિચાર” તેની તમામ શક્તિ વિધ્વંસકતા પ્રત્યે કેન્દ્રિત કરે છે. “વિચાર”, “વિધ્વંસકતા”ની સમસ્યાથી મુક્ત થવાં ઈચ્છે છે અને એટલે જ “વિધ્વંસકતા” શું છે વાળો પ્રશ્ન પૂછે છે. આમ વિચારોનું આંદોલન ઉદ્ભવે છે પરંતુ હવે વિધ્વંસકતાનું અસ્તિત્વ નથી અને આમ ધ્યાન કેન્દ્રીકરણ અવરોધક પરિબળોનું ઉમેરણ કરવાની પ્રક્રિયામાંથી પસાર થાય છે. ધ્યાન કેન્દ્રીકરણની પ્રક્રિયા દરમિયાન ઘણી હેરતભરી આશ્ચર્યકારક ઘટનાઓ ઘટે છે. વિધ્વંસક ઘટનાઓ ઉદ્ભવે છે. પરંતુ વિધ્વંસકતાને નકારવાની બદલે તેનો સ્વીકાર કરીને આગળ વધો. હવે તમે તમારું ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો છો. જ્યારે તમે ધ્યાન કેન્દ્રિત કરો છો ત્યારે તમે સાંભળવાની ક્રિયા પ્રત્યે સભાન થાવ છો, નિરીક્ષણ કરવા પ્રત્યે સભાન થાવ છો, નવું શીખવા બાબતે કેન્દ્રિત થાય છો અને જ્યારે તમે સાંભળવા, શીખવા, અવલોકવા માટે સંપૂર્ણપણે તૈયાર થાય છો ત્યારે “હું સાંભળું છું”, “હું શીખું છું”, “હું અવલોકન કરું છું” જેવાં વાક્યોનો સદંતર અભાવ જણાય છે. આ તમામ પ્રક્રિયામાં માત્ર ને માત્ર “નિરીક્ષણ” જ અસ્તિત્વમાં છે ત્યારે વિચાર કરે છે કે “મારે કેવી રીતે પ્રાપ્ત કરવું” તે શોધી કાઢવાનું છે. ધ્યાન કેન્દ્રીકરણની પ્રક્રિયાથી અલિપ્ત થવાની પ્રક્રિયાને જ આપણે કેન્દ્રીકરણ કરીએ છીએ. વિચારો તથા ગપસપની ગેરહાજરીમાં જ આપણે ધ્યાન કેન્દ્રિત કરી શકીએ છીએ. નિર્વિચાર સ્થિતિમાં જ ભય મુક્તિ, દુઃખ મુક્તિ, વિધ્વંસકતા મુક્તિ મન અનુભવી શકે છે અને આ સ્થિતિમાં જ આપણે ચિદાનંદની અનુભૂતિ કરી શકીએ છીએ. હવેનો પ્રશ્ન ઉદ્ભવે છે કે ચિરકાલીન મૌન, નિરવ, શાંત, અવિક્ષિપ્ત મન કેવું હોય ? આ મૌન (અનુસંધાન પાન-૧૭ ઉપર)

સૌજન્ય :

સ્વ. નિર્મળાબેન જી. સોનેજીના સ્મરણાર્થે !

સ્વ. શ્રી ઘનશ્યામભાઈ જે. સોનેજીના સ્મરણાર્થે, અમદાવાદ લોજ

થિયોસોફિકલ સોસાયટીનું ભાવી

પ્રસ્તુતિ

શ્રી સૂર્યકાન્ત ડી. પટેલ
પ્રમુખશ્રી, પૂર્ણાનંદ લોજ, પેટલાદ

(વીરાબેન સ્મૃતિ શિબિરમાં 'બ્રહ્મવિદ્યાની કુંચી' પુસ્તકનાં પ્રકરણ ૧૫ ઉપર આપેલ પ્રવચન)

મેડમ એચ. પી. બ્લેવેટ્સ્કી એ કહેલ હતું તે મુજબ સોસાયટીના ભવિષ્યનો આધાર તેના સભ્યોની નિઃસ્વાર્થતા, ધગશ અને ભક્તિભાવ ઉપર રહેલો છે. અગાઉ પણ આવા પ્રયાસો થયેલ પણ વહેલા મોડા તે નિષ્ફળ ગયા. કેમ કે પંથવાદ અને રૂઢીચુસ્તતા તેમાં આવી ગઈ હતી. આપણે એ યાદ રાખવું પડશે કે સભ્યો જુદા જુદા એક પંથ કે ધર્મના અનુયાયી છે. જુદા જુદા દેશોમાં જન્મ્યા છે. જુદા જુદા રંગના છે. જુદી જુદી જાતિના છે. સ્ત્રી કે પુરુષ છે અને પરિણામે જાણ્યે-અજાણ્યે તેઓમાં પૂર્વગ્રહ જાગ્રત થવાનો સંભવ છે. તેને તૂટત પિછાની લઈ દૂર કરવા પ્રયત્ન ન થાય તો તેનું પરિણામ વિષમ જ આવે.

માનવ જાતિના સાચા માર્ગદર્શકો સાથેનો ઉપયોગી સંપર્ક એ હકીકત જ આપણા કાર્યમાં ચોક્કસ મોભો અને સભ્યોને પ્રેરણા અને ઉત્સાહ આપે છે. સોસાયટીમાં આવતા ઝંઝાવાતો કે જે તેના પાયાને પણ હચમચાવી નાંખે તેવા પ્રસંગોમાં પણ આ સભ્યો અડગ રહી શકે છે અને પોતાની વફાદારી મહાન પુરુષોના ચરણે ધરે છે. એટલું જ નહિ પણ તેઓ જે વિશ્વવ્યાપી સિદ્ધાંતોનું પ્રતિપાદન કરે છે તેને લઈ કાર્ય કરવાની રીતમાં ફેરફારો કરવા તૈયાર થતા નથી. દરેકે પોતાની શક્તિનો સર્વોત્તમ ઉપયોગ કરી યોજનાને વ્યવસ્થિત રીતે પાર પાડવા પ્રયત્ન કરવાનો છે. તો માનવજાતિના ઉત્કર્ષ માટે મહાન બંધુઓ જે અવિરત પ્રયાસ કરી રહ્યા છે તેમાં તેનો ઉપયોગ થશે.

આજે માનવજાતિ જ્યારે વિનાશને આરે આવી ઊભી છે, વિપુલ શસ્ત્રોનો સંરજામ ખડકાઈ રહ્યો છે અને અણુ યુદ્ધ થાય તો કોણ બચશે એ કહેવું પણ

મુશ્કેલ છે. ત્યારે થિયોસોફિકલ સોસાયટીના સભ્યો તરીકે આપણી ફરજ બની રહે છે કે કોમવાદ, જાતિવાદ, પંથવાદ, ભાષાવાદ, પ્રાંતવાદ, ધાર્મિક ઝનૂનીપણું, સંકુચિત રાષ્ટ્રભાવના અને રંગભેગ વગેરે દૂષણોથી દૂર રહી માનવજાતિને આપણા જીવન દ્વારા બ્રહ્મવિદ્યાનો સંદેશ આપવો. બીજાઓ આપણી હાંસી ઉડાવે કે સાંભળવા તૈયાર ન થાય તો પણ આપણે સંદેશ આપવો.

“માર્ગ ભૂલેલા જીવન પથિકને માર્ગ ચીંધવા ઊભા રહું કરે ઉપેક્ષા એ મારગની તોયે સમતા ચિત્ત ધરું”

એ આદેશ અપનાવવો પડશે. જગતની વિચારધારા બદલાવવાનું મહાન ભગીરથ કાર્ય આપણે કરવાનું છે. આપણી ફિલસૂફી સાચી છે અને અજ્ઞાનનાં અંધકારમાં ગોથાં ખાતી માનવજાતિ જીવનના અંત સુધી પ્રકાશનાં અજવાળા આપવા પ્રયત્ન કરીશું તો સાચું જીવન પ્રકાશ અને પ્રેમ જગતમાં વ્યાપ્ત થશે અને નૂતન યુગનો જન્મ થશે.

એ નૂતન યુગના અગ્રણીઓ બનવાની મહાન તક આપણને સાંપડી છે કે જે અનેક જન્મોના પ્રયત્નો બાદ મળી છે. એને જો ગુમાવીશું તો ફરી ક્યારે એ તક મળશે એ નક્કી નથી. માટે સાવધાન અને જાગ્રત બનશું તો પ્રભુની મહાન યોજનામાં સહભાગી બની શકીશું. આ માટે મહાપુરુષોના આશીર્વાદ સૌ ઉપર ઉતરો એજ અભ્યર્થના.

જો થિયોસોફિકલ સોસાયટી તેમના મૂળભૂત ઉદ્દેશ્ય અને મૂળભૂત પ્રેરણાને અનુરૂપ કાર્ય કરતી રહેશે તો પૃથ્વી એકવીસમી સદીના અંતમાં એક સ્વર્ગ બની રહેશે. અસ્તુ !

(મો. : ૯૪૨૭૩૮૬૧૯૮)

સ્વ. હર્ષવીણાબેન હસમુખભાઈ પંડ્યાના સ્મરણાર્થે

સૌજન્ય : શ્રી હસમુખભાઈ જે. પંડ્યા, અમદાવાદ લોજ

ટી.ઓ.એસ. ગુજરાત રિજીયન અને ટી.એસ. સુરતનો સંયુક્ત પ્રચાર કાર્યક્રમ

આજરોજ તા. ૩.૩.૨૦૨૩ શુક્રવારના રોજ બપોરે ૧૧ થી ૧ ના સમયગાળા દરમિયાન ટી.ઓ.એસ. ગુજરાત રીજીયન તથા સનાતન લોજ ટી.એસ. સુરતના ઉપક્રમે સુરતની પ્રખ્યાત SVNIT એન્જિનિયરીંગ કોલેજના પ્રથમ વર્ષના વિદ્યાર્થીઓને કોલેજની સ્ટાફ ક્લબ બિલ્ડીંગના હોલમાં ટી.એસ. અને ટી.ઓ.એસ.ની પ્રવૃત્તિ અને મહત્વ વિષે સવિસ્તાર સમજૂતી આપવામાં આવી હતી.

ઉપરોક્ત કાર્યક્રમમાં GTF ના માનનિય ઉપપ્રમુખશ્રી તથા નેશનલ લેકચરરશ્રી નરસિંહભાઈ ઠાકરિયા સાહેબ, ટી.ઓ.એસ. ગુજરાત રિજીયનના માનનિય પ્રમુખશ્રી હિતેશભાઈ પટેલ, ગુજરાત ફેડરેશનના માનનિય સહમંત્રીશ્રી તથા SVNIT ના ડો. પ્રો. પ્રશાંતભાઈ શાહ, સનાતન લોજ, સુરતના પ્રમુખશ્રી ઉદય પાકાવાલા, ખજાનચીશ્રી મનસુખભાઈ ડોમડિયા તથા શક્તિ ફાઉન્ડેશનના સુશ્રી સોનલબેન, સામાજિક કાર્યકર ગણપતભાઈએ હાજર રહીને ઉપસ્થિત લગભગ ૧૦૦ વિદ્યાર્થીઓને ટી.એસ. અને ટી.ઓ.એસ. તથા સમાજસેવા અંગે માહિતી તથા પ્રેરણા પૂરી પાડી હતી.

કાર્યક્રમના અંતે લગભગ (૩૦) વિદ્યાર્થીઓ ટી.એસ.ના સભ્ય તરીકે જોડાયા હતા.

- **ભાવનગર લોજ :-** (મીટીંગ દર શનિવારે સાંજે ૬ થી ૭) :
તા. ૨૧ જાન્યુઆરીના રોજ 'આત્મ ચિંતન' વિષે પ્રો. હરેશભાઈ જોષી, તા. ૧૭ ફેબ્રુઆરીના રોજ 'અડચાર
- ૩' વિષે શ્રી પ્રવિભાઈ મોડલિયા, ૧૮ માર્ચના રોજ 'માંડુક્ય ઉપનિષદ' વિષે પ્રો. હરેશભાઈ જોષીએ પ્રવચનો કર્યા.

● ● ●

(ધ્યાન.... પાના-૧૫ ઉપરથી ચાલુ)

વિચારો વડે નિર્માણ પામતું નથી. અત્રે પ્રશ્નોત્તરનો અભાવ છે. અત્રે કોઈપણ પ્રકારના પડકારોનો અભાવ છે. અત્રે તમામ પ્રકારની શોધ અલોપ છે. અહીં તમામ બાબતોનો અંત થયો છે. હવે સૌંદર્ય, વૈશ્વિક દિવ્ય શક્તિ, દિવ્ય શાંતિ, કાલાતિતપણાની અનુભૂતિ થાય છે અને ત્યારે જ આપણે કહી શકીએ કે “ધ્યાન”ની પ્રક્રિયાનો પ્રારંભ થઈ ચૂક્યો છે. જ્યારે આપણાં જીવનમાં આપણે આ બધી બાબતો પ્રસ્થાપિત કરીએ, બધી જ બાબતોને તેના યથયોગ્ય સ્થાન પર ગોઠવીએ, સમસ્યા સર્જક વિચારોને તેના યોગ્ય સ્થાને રાખી શકીએ ત્યારે આપણી કહી શકીએ કે મારામાં “ધ્યાન કરવાનો પ્રારંભ થયો છે.

(મો. : ૮૮૪૯૯૫૧૩૫૫)

શ્રદ્ધાંજલિ

અમદાવાદ લોજના સભ્ય શ્રી દશરથલાલ મણિલાલ પટેલ (ડિપ્લોમા નં. ૧૦૨૨૨૮, જોડાયા તા. ૨૭.૨.૨૦૧૬) નું તા. ૧૨.૩.૨૦૨૩ ના રોજ દુઃખદ અવસાન થયું છે. સદગત અમદાવાદ લોજની બુધવારીય સભામાં નિયમિતપણે હાજરી આપતાં હતાં. છેલ્લી બુધવારની સભામાં સ્વસ્થતાપૂર્વક હાજરી આપેલ તથા સાથે એક નવા મિત્રને સભ્ય બનાવવા લાવેલ. સ્વ. દશરથલાલ સંનિષ્ઠ કાર્યકર હતા. દિવંગતના અવસાનથી તેમના પરિવારમાં કદીયે ન પુરાય તેવી ખોટ પડશે. પરમકૃપાળુ પરમાત્મા દિવંગતના આત્માને ચિર શાંતિ અર્પે તથા કુટુંબજનોને દુઃખ સહન કરવાની શક્તિ આપે તેવી પ્રાર્થના લોજ તથા ફેડ.ના સૌ સભ્યો કરે છે અને શ્રદ્ધાસુમન અર્પે છે.

સ્વર્ગસ્થ સવિતાબેન ડાહ્યાલાલ પંડ્યાના સ્મરણાર્થે

સૌજન્ય : શ્રી ઉમેશભાઈ ડાહ્યાલાલ પંડ્યા, હરજીવન (આશ્રમ) લોજ, કડોલી

(શાખા સમાચાર ..... પાના-૧૯ ઉપરથી ચાલુ)

શાતાવાહક વિધિ સંપન્ન થઈ. ૨૬મીએ બ્લેવેટ્ટસ્કી વ્યાખ્યાન માળા અંતર્ગત 'સિકેટ ડોક્ટ્રીન' વિષેનો ટૂંકો અભ્યાસ વર્ગ ફેડ. પ્રમુખ શ્રી હર્ષવદન શેઠ દ્વારા લેવામાં આવ્યો.

● **રોહિત લોજ, અમદાવાદ :-** (મીટીંગ દર શનિવારે સાંજે ૬ થી ૭) :

જાન્યુઆરી ૨૦૨૩ દરમિયાન ૨૧મીએ 'થિયોસોફિક લોજોને સક્રિય કરવા શું કરવું?' વિષે સુશ્રી કેશ્વર દસ્તુરે મનનીય પ્રવચન કર્યું. ફેબ્રુઆરીની ૪થીએ 'પ્રાણીક હિલોગ એન્ડ મેડીટેશન ઓન ટૂવીન હાર્ટ્સ' વિષે ડો. વિશાલ પટેલે પ્રવચન કર્યું. ૧૧મીએ 'જે. કૃ.ની નૂતન વિચારધારા' વિષે શ્રી હર્ષવદન શેઠ તથા ૨૫મીએ 'એસ્ટ્રલ પ્લેન' વિષે શ્રી ધવલ શેઠે પ્રવચનો કર્યાં. માર્ચની ૪થીએ 'જે. કૃ.ની નૂતન વિચારધારા' વિષે શ્રી હર્ષવદન શેઠ, ૧૧મીએ 'કર્મનો સિદ્ધાંત' વિષે સુશ્રી રાજેશ્રીબેન શાહે તથા ૨૫મીએ 'પ્રાણિક હિલોગનો અનુભવ' વિષે શ્રી પ્રણવભાઈ સોલાએ પ્રવચનો કર્યાં.

● **અમદાવાદ લોજ, અમદાવાદ :-** (મીટીંગ દર બુધવારે સાંજે ૬ થી ૭) :

ફેબ્રુઆરીની ૧લીએ 'શ્રી ગુરુચરણે' વિષે વર્ષાબેન પટેલ, ૮મીએ 'બ્રહ્મવિદ્યા અને દિવ્યજીવન' વિષે સુશ્રી અનસૂયાબેન દેસાઈ, ૧૫મીએ 'બ્રહ્મવિદ્યાના રહસ્યમાં પ્રવેશ' વિષે શ્રી પ્રફુલ્લભાઈ શાહ તથા ૨૨મીએ 'સંતકબીર અને જે. કૃષ્ણમૂર્તિ' વિષે શ્રી હર્ષવદન શેઠ તથા ૨૨મીએ 'વાલ્મીકી રામાયણ' વિષે ડો. વિજયભાઈ પંડ્યાએ પ્રવચનો કર્યાં.

માર્ચની ૧લીએ 'શ્રી ગુરુચરણે' વિષે સુશ્રી વર્ષા પટેલ, ૮મીએ 'બ્રહ્મવિદ્યાનું દિવ્યદર્શન' વિષે સુશ્રી અનસૂયાબેન દેસાઈ, ૧૫મીએ 'બ્રહ્મવિદ્યાના રહસ્યમાં પ્રવેશ' વિષે શ્રી પ્રફુલ્લભાઈ શાહ તથા ૨૨મીએ 'સંતકબીર અને જે. કૃ.' વિષે શ્રી હર્ષવદન શેઠે પ્રવચનો કર્યાં. ૨૯મીએ અમદાવાદ લોજના સ્થાપના દિનની વિશેષ ઉજવણી કરવામાં આવી. સ્વ. ભાસ્કરભાઈ ભટ્ટના સ્મરણાર્થે સાંજે ૫ થી ૭ દરમિયાન લોજમાં પ્રાર્થના, ભજન ગીત,

સંગીતનું આયોજન કરવામાં આવ્યું. અમદાવાદ લોજના સભ્ય તરીકે ૧૫ વર્ષ પૂરા કર્યા હોય અને ૭૫ વર્ષ કે તેથી વધુ ઉંમર ધરાવનાર સભ્યોનું બહુમાન કરવામાં આવ્યું. જે સંદર્ભે શ્રી જયંતિભાઈ પરમારનું બહુમાન કરવામાં આવ્યું. કાર્યક્રમને અંતે અલ્પાહારની વ્યવસ્થા કરવામાં આવેલી.

● **શ્રી પૂર્ણાનંદ લોજ, પેટલાદ**

ગુજરાત થિયોસોફિકલ ફેડરેશન અંતર્ગત શ્રી હરિભાઈ ના. ચૌહાણ યુવા પ્રવૃત્તિના ભાગરૂપે આર્ટ્સ એન્ડ સાયન્સ કોલેજમાં પેટલાદ ખાતે પ્રો. પ્રતીક્ષાબેન કે. શાહની સાનિધ્યમાં "યુવા પ્રવૃત્તિઓ અને થિયોસોફી" વિષે વાર્તાલાપ યોજાયો...

યુવા પ્રવૃત્તિઓ વિશે પૂર્ણાનંદ લોજના મંત્રી ગિરીશ "નીલગિરિ"એ સરળ અને શાબ્દિક ભાષામાં સમજ આપી. આર્ટ્સ એન્ડ સાયન્સ કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ થિયોસોફિકલ યુવા પ્રવૃત્તિ તરફ વળે એવું પ્રાસંગિક પ્રવચન આપ્યું તથા વિવિધ યુવા પ્રવૃત્તિઓ વિશે સરળ સમજ વિદ્યાર્થીઓને આપી.

શ્રી મનહરભાઈ આર. પટેલે પૂર્ણાનંદ લોજનું કાર્ય તથા અત્યાર સુધીના જે કાર્યક્રમો થયાં તે વિશે રૂપરેખા રજૂ કરી.

પૂર્ણાનંદ લોજના પ્રમુખ શ્રી સૂર્યકાંતભાઈ પટેલ થિયોસોફી શું છે? જીવનમાં થિયોસોફીનું મહત્ત્વ શું છે? તે વિશે વિદ્યાર્થીઓને તેમની ભાષામાં રજૂઆત કરી.

પેટલાદ કોલેજના આચાર્યએ પ્રાથમિક ઉદ્બોધન કરી લોજના પ્રમુખ-મંત્રી-હોદ્દેદારોનો આભાર વ્યક્ત કર્યો. સમગ્ર કાર્યક્રમનું સંચાલન પ્રો. વસાવા સાહેબે કર્યું... જ્યારે આયોજન વ્યવસ્થા શ્રી કૌશિકભાઈ શાહે કરી કાર્યક્રમ સફળ બનાવ્યો હતો.

● **ગુરુદેવ ગોષ્ઠી :** મુંબઈ ફેડરેશનનાં ઉપક્રમે ફેબ્રુઆરી અને માર્ચ દરમિયાન દર બુધવારે સાંજે ૬ થી ૭ દરમિયાન ડો. અજયભાઈ હોરાના અધ્યક્ષ સ્થાને ઈ-મીટીંગનું આયોજન થયું. શ્રી હરિભાઈ છાયા દ્વારા અનુવાદિત 'શ્રી ગુરુચરણે'નું વાંચન શ્રી ભાવેશ પંડ્યા તથા શ્રીમતિ અર્ચના મુંશી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યું. હાજર સભ્યોએ ચર્ચામાં ભાગ લીધો.

સ્વ. રંજનબેન દેવેન્દ્રકુમાર પરીખની યાદમાં...

સૌજન્ય : દેવેન્દ્ર, તારક, અપેક્ષા, ખૂશી તથા નંદીની પરીખના જય શ્રી કૃષ્ણ

શાખા સમાચાર

- **શ્રી હરજીવન આશ્રમ, કડોલી :** (મીટીંગ દર રવિવારે સવારે ૯.૩૦ કલાકે) :

શ્રી હરજીવન આશ્રમ દ્વારા કડોલીમાં એક ગેસ્ટહાઉસની સગવડ કરવામાં આવી છે. રહેવા-જમવાની વ્યવસ્થા છે. એસ.ટી. બસ દ્વારા કડોલી પહોંચી શકાય છે. લોજ પ્રમુખ મુરબ્બી શ્રી ચંદુભાઈ પંડ્યાની અધ્યક્ષતામાં ૨૬ ફેબ્રુઆરીએ યોજાયેલ સભામાં પ્રાર્થના બાદ, હરજીવન સૌરભના ગદ્યાંશનું વાંચન અને વિમર્શન કરવામાં આવ્યું. 'હરજીવન પ્રકાશ માર્ચ-૨૦૨૩'ના ઈ-મેગેઝીનનું પ્રકાશન થઈ ગયું છે. 'છાસ વિતરણ યોજના' હેઠળ શ્રીમતી પુનિતાબેન કાલિદાસ વ્યાસે બે હજાર રૂપિયાનું અનુદાન આપ્યું છે. લોજના પરિસરને સુશોભિત કરવા હિમ્મતનગરના શ્રીમતી પ્રીતિબેન તથા શ્રી પ્રશાંતભાઈ વ્યાસે પ્લાન્ટ સહિત કુંડાઓ ભેટ આપ્યા છે. શ્રી યુગાજીએ ખાતર, માટી અને પાણી ઉપલબ્ધ કરાવી છોડવાઓનું રોપણ કરી આપ્યું છે. લોજ પરિસરમાં ટૂંક સમયમાં પૂ. હરજીવન દાદાની પ્રતિમાનું સ્થાપન અને અનુવારણ કાર્યક્રમ સંપન્ન થશે.

૧૧મી માર્ચે સાંજના ૭.૩૦ કલાકે લોજ પરિસરમાં ડો. અંબાદાનજી રોહડિયાનું જાહેર વ્યાખ્યાન "ચારણી અને ગુજરાતી લોકસાહિત્યમાં થિયોસોફિના સ્પંદનો" વિષે યોજાયું. લોજ પ્રમુખશ્રી ચંદુભાઈ પંડ્યા, લોજના સભ્યો, આમંત્રિતો તથા ફેડ. મંત્રીશ્રી સી. કે. સોનીએ કાર્યક્રમમાં હાજરી આપી. બીજે દિવસે રવિવારે સવારે પણ ડો. અંબાદાન રોહડિયાએ પોતાના વિષયની રસપ્રદ રજૂઆત કરેલી. અતિથિ વક્તાએ મેઘાણી લોક સાહિત્ય અને ચારણી સાહિત્ય અને થિયોસોફીના તુલનાત્મક દૃષ્ટાંત આપી ચિંતન પ્રક્રિયાનો વ્યાપ વધારી આપ્યો હતો. કડોલી લોજનો આ એક વિશેષ કાર્યક્રમ હતો. આ કાર્યક્રમની નોંધ 'આજકાલ દૈનિક રાજકોટ'માં ફોટા સાથે પ્રકાશિત થઈ છે.

- **શ્રી ગિરનાર થિયોસોફિકલ લોજ, જૂનાગઢ :** ઘણાં સમય પછી ફેબ્રુઆરીની ૧૨મીએ ડો. રોહિણીબેન

પી. શુક્લના ઘેર લોજનાં સભ્યોએ 'ભારત સમાજ પૂજા'થી લોજકાર્ય શરૂ કર્યું છે. લોજ પ્રમુખશ્રી નરેશભાઈ ત્રિવેદીએ પૂજા કરાવી હતી.

- **સનાતન લોજ, સુરત :-** (મીટીંગ દર બુધવારે સાંજે ૫.૦૦ કલાકે) :

ફેબ્રુઆરી દરમિયાન ૧લીએ 'અધ્યાત્મના પંથે' વિષે ડો. દિપીકાબેન પાઠકજી, ૮મીએ 'ગીતાના પંચ પ્રાણ' વિષે સુશ્રી પલ્લવીબેન ત્રિવેદી તથા ૧૫મીએ 'અડ્યાર દિનનું મહત્ત્વ' વિષે શ્રી નરસિંહભાઈ ઠાકરિયાએ પ્રવચનો કર્યા. ૨૨મીએ સુશ્રી પ્રતિભાબેન પારેખે અધ્વર્યુ સ્થાનેથી ભારત સમાજ પૂજા કરાવી.

માર્ચ દરમિયાન ૧લીએ 'ઉત્તર-પૂર્વ એશિયામાં બ્રહ્મવિદ્યાના અનુભવો' વિષે ડો. પ્રો. પ્રશાંત કે. શાહ, ૧૫મીએ 'સાધન-ચતુષ્ટય: વિવેક' વિષે શ્રી ચંદ્રકાંત સરડવા તથા ૨૨મીએ 'આંતર શાંતિનો અવાજ' વિષે શ્રી નરસિંહભાઈ ઠાકરિયાએ પ્રવચનો કર્યા. ૨૮મીએ સુશ્રી પ્રતિભાબેન પારેખ દ્વારા ભારત સમાજ પૂજા કરવામાં આવી.

- **રેવા લોજ, વડોદરા :-** (મીટીંગ દર રવિવારે સવારે ૯.૩૦ કલાકે) :

ફેબ્રુઆરી દરમિયાન પાંચમીએ 'સંગીત - એક દિવ્ય કળા' વિષે શ્રી મનુભાઈ પટેલ તથા ૧૨મીએ 'શ્રવણ, મનન, મંથન, ચિંતન' વિષે શ્રી કિરીટભાઈ પટેલે પ્રવચનો કર્યા. ૨૬મીએ શ્રી નિખિલભાઈ પુરોહિતના અધ્વર્યુ પદે સૌ સભ્યોએ ભારત સમાજ પૂજા તથા શાતાવાહક વિધિ કરી.

માર્ચ દરમિયાન પાંચમીએ 'થિયોસોફીની સાદી સમજ' વિષે શ્રી અતુલકુમાર દરજી તથા ૧૨મીએ 'રેવા લોજની સ્થાપનામાં મહારાજ સયાજીરાવ ગાયકવાડનું મહત્ત્વનું યોગદાન' વિષે સુશ્રી પ્રભાબેન ત્રિવેદીએ પ્રવચનો કર્યા. ૧૮મીએ ભારત સમાજ પૂજા તથા

(અનુસંધાન પાન-૧૭-૧૮ ઉપર)

વર્ષ ૨૦૨૩ દરમિયાન શ્રી નરસિંહભાઈ ઠાકરિયા પાંચમી વખત નેશનલ લેક્ચરર તરીકે નિમાયા છે. તે માટે તેમને ફેડ.ના સૌ સભ્યો હાર્દિક શુભેચ્છાઓ પાઠવે છે.

સૌજન્ય : સ્વ. શ્રી જયેશભાઈ જશવંતરાય દેસાઈના સ્મરણાર્થે

સૌજન્ય : ડો. અનસુયા જે. દેસાઈ, અમદાવાદ લોજ

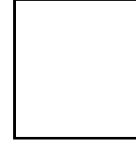
RNI Code No. GUJ / GUJ / 2015 / 71878, dated 24-05-2017
Registered under Postal Registration No. AHD-C/80/2021/2023 valid upto
31st December-2023 issued by the SSPO'S Ahmedabad City Division, permitted
to post at Ahmedabad PSO on 12th of every month.

Printed Matter Periodicals

THEOSOPHIC JYOTI

April-2023

To :

If Undelivered Return to : HARSHAVADAN MOHANLAL SHETH

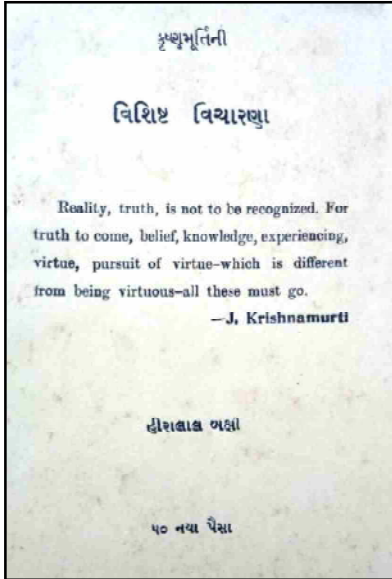
9 Apurva Bungalows, B/h. Sharda School, Bhuyangdev, Sola Road, Memnagar, Ahmedabad-380052.

આપણો પુસ્તક પ્રેમ...

(પ્રસ્તુતિ : શ્રી પ્રવિણ માંડલિયા)

કૃષ્ણમૂર્તિની વિશિષ્ટ વિચારણા

— હિરાલાલ બક્ષી

સામાન્ય રીતે અપ્રાપ્યની શ્રેણીમાં આવતી આ પુસ્તિકા સ્વ. હીરાલાલ બક્ષીએ રાજપીપળાથી ૧૯.૧૦.૧૯૬૧ માં પ્રકાશિત કરેલી. તે વખતે તેની કિંમત ૫૦ નવા પૈસા હતી. કેટલું રસપ્રદ ગુજરાતીમાં ભાષાંતર છે ! કુલ ૪૮ પાનામાં હીરાલાલ બક્ષીએ જે. કૃ.ના સંભારણોમાંથી પસંદ કરેલાં અત્યંત વેધક વિષયોને ગુજરાતી ભાષાના રંગે રંગ્યા છે. વારંવાર વાંચવાનું મન થાય તેવું ભાષાંતર ખરેખર ભાષાના રસીકજનોને અભિભૂત કરે છે. જૂના પુસ્તકોના સંગ્રહમાં આ પુસ્તિકા મળી પણ જાય. તેનું પી.ડી.એફ. ફોર્મેટ તૈયાર કરીને વિશેષ વાંચન માટે પણ ઉપયોગી થઈ શકે. પુસ્તકોના વર્ગીકૃત અમૂલ્ય ખજાનાંથી પ્રાપ્ત થયેલી આ પુસ્તિકાને ધ્યાનમાં રાખીને સ્વ. હીરાલાલ બક્ષીજીને લાખ લાખ વંદન !

પ્રકાશક : શ્રી હર્ષવદન એમ. શેઠ

માલિક : ગુજરાત થિયોસોફિકલ ફેડરેશન, ભાવનગર-૩૬૪૦૦૧

મુદ્રક : નૈષધ પ્રિન્ટર્સ-વિક્રમભાઈ પટેલ નારણપુરા ગામ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૧૩ ફોન : ૨૭૪૯૧૬૨૭, ૯૮૯૮૫૨૨૦૧૦

Printed and Published by HARSHAVADAN MOHANLAL SHETH on behalf of GUJARAT THEOSOPHICAL FEDERATION and Printed at Naishadh Printers, Nr. Municipal School, Naranpura Gam, Ahmedabad-380013 and published from GUJARAT THEOSOPHICAL FEDERATION, 9 Apurva Bungalows, B/h. Sharda School, Bhuyangdev, Sola Road, Memnagar, Ahmedabad-380052.

Editor - HARSHAVADAN MOHANLAL SHETH